

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Over de mogelijkheid tot neutralisering via art. 656 B.W. van het door art. 663 B.W. bedoelde vermogen

Art. 663 B.W. beschikt: « Een ieder kan, in de steden en voorsteden, zijn nabuur verplichten om bij te dragen tot het bouwen en herstellen van de afsluiting, die dient tot scheiding van hun in die steden en voorsteden gelegen huizen, binnenplaatsen en tuinen » en art. 656 B.W. stelt, dat ieder medeëigenaar van een gemene muur zich kan bevrijden « van de verplichting om bij te dragen tot het herstellen en het wederopbouwen, door zijn recht van medeëigendom te laten varen, mits de gemene muur geen gebouw steunt, dat hem toebehoort ». Kan de beschikking van art. 656 B.W. ingeroepen worden in de door art. 663 B.W. bedoelde hypothese? Vermag in de steden en voorsteden de nabuur zich te bevrijden van de verplichting om bij te dragen tot het bouwen van een afsluitingsmuur tot scheiding der huizen, binnenplaatsen en tuinen door afstand te doen van de helft van de grond, waarop die afsluitingsmuur zal opgericht worden?

Een zo recent als uitvoerig gemotiveerd vonnis heeft die vraag in bevestigende zin beantwoord ⁽¹⁾ en het blijkt stellig de moeite waard het vraagstuk even nader te onderzoeken: het geeft aanleiding tot begeesterende rechtskundige beschouwingen en in feite kunnen de ermede verband houdende belangen der eigenaars pecuniair een vrij aanzienlijk karakter vertonen. Wellicht maken een doelmatige studie van het gestelde probleem en het behoorlijk formuleren van een verrechtvaardigd antwoord het onontbeerlijk te voren even te herinneren aan de fundamentele beginselen, die de afsluiting beheersen en zulks allereerst in het algemeen en vervolgens in de steden en voorsteden in het bijzonder. Hierbij dient dan onmiddellijk de duidelijke beschikking in herinnering gebracht te worden, die opgenomen is in art. 647 B.W. en die de fundamentele hoeksteen vormt van het juridisch statuut der afsluiting van de eigendommen.

Het genoemde wetsartikel luidt: « Ieder eigenaar mag zijn erf afsluiten, behoudens de in art. 682 gestelde uitzondering ». Het vermogen tot afsluiting geldt als een recht voor elke eigenaar: het is een natuurlijk kenmerk van het eigendomsrecht. Door het plaatsen ener afsluiting beschermt en beveiligd de eigenaar zich tegen de feitelijke aanmatigheden van derden en verzekert hij zich het uitsluitend genot van zijn erf.

Art. 647 B.W. moet verstaan worden als de principiële uitdrukking van « *la primauté de la propriété individuelle* » ⁽²⁾ en de formele opheffing van vroegere feodale toestanden: « *Jadis, le droit de se clore était subordonné à un droit seigneurial, le droit de chasse* » ⁽³⁾. Het recht van afsluiting wordt door de eigenaar vrij uitgeoefend onder de vorm van een eenzijdige daad en uit al het voorenstaande volgt overduidelijk, dat enigerlei goedkeuring van de nabuur niet dient bekomen te worden.

Niet zelden wordt van het zo pas in herinnering gebrachte recht tot afsluiting betoogd, dat het geldt voor de landelijke eigendommen en wellicht is de omstandigheid, dat art. 29 van het Veldwetboek d.d. 7 oktober 1886 in wezen naar art. 647 B.W. verwijst, niet vreemd aan die opvatting. Er werd zelfs geschreven: « de absolute vrijheid, die de eigenaar van een landelijke eigendom geniet om zijn erf naar goeddunken af te sluiten, bestaat niet in de steden en voorsteden » ⁽⁴⁾. Die opvatting is echter volkomen verkeerd: art. 647 B.W. heeft een recht met een algemene draagwijdte gecreëerd, dat zowel in de plattelandsgemeenten als in de steden en voorsteden vrij en eenzijdig kan uitgeoefend worden: « *On perd souvent de vue que la clôture urbaine présente une grande similitude avec la clôture rurale. On peut même dire qu'en principe, les règles qui concernent la seconde s'appliquent, mutatis mutandis, également à la première* » ⁽⁵⁾.

In de steden en voorsteden mag de eigenaar zijn huizen, binnenplaatsen en tuinen derhalve vrij eenzijdig afsluiten op grond van wat in art. 647 B.W. is beschikt. Steden en voorsteden vertonen echter een speciaal karakter en « *le besoin de se clore est plus grand qu'à la campagne. L'extrême proximité des habitations facilite les indiscretions, les empiètements, les vols, et crée pour les voisins un même intérêt à être séparés par une clôture* » ⁽⁶⁾. Precies om die reden is aan de eigenaar, naast het door art. 647 B.W. beschreven eenzijdig recht, bovendien nog een ander, een supplementair vermogen toegekend, nl. datgene, dat beschreven staat in het hierboven al afgedrukte art. 663 B.W., dat vrij algemeen, ofschoon ten onrechte, betiteld wordt als de juridische hoeksteen der « ge-

dwongen afsluiting in de steden en voorsteden».

De eigenaar in steden en voorsteden moet zijn huizen, binnenplaatsen en tuinen inderdaad niet afsluiten: hij mag het echter doen op grond van art. 647 B.W. en zulks vrij, eenzijdig en natuurlijk... op eigen kosten. Het staat hem echter bovendien vrij — indien hij daaraan de voorkeur geeft — zijn nabuur te verplichten om bij te dragen tot het bouwen en herstellen van de afsluiting, die zal dienen tot scheiding van hun in die steden en voorsteden gelegen huizen, binnenplaatsen en tuinen. De oprichting van een afsluitingsmuur in steden en voorsteden is dus niet gedwongen of verplicht: alleen bestaat de wettelijke verplichting bij te dragen in de oprichtingskosten en de latere herstellingskosten van de afsluitingsmuur, indien de nabuur beslist te handelen, zoals art. 663 B.W. het hem veroorlooft. Is het mogelijk zich te bevrijden van de aldus gestelde wettelijke verbintenis?

Het hierboven al vermelde vonnis ⁽⁷⁾ beantwoordt die vraag in positieve zin. De jurisprudentie in Frankrijk — steunende op het algemeen karakter van de in art. 656 B.W. opgenomen rechtsregel — luidt in dezelfde zin ⁽⁸⁾. Meerdere eminente Belgische auteurs verdedigen dezelfde stelling ⁽⁹⁾ en aanvaarden derhalve, dat « *la faculté d'abandon, que consacre l'article 656, subsiste dans les villes, nonobstant la règle de la contribution à la construction d'un mur mitoyen, édictée par l'article 663. Par conséquent, rien n'empêche un propriétaire de renoncer anticipativement à toute mitoyenneté, et d'abandonner à son voisin, en guise de contribution à la construction d'un mur séparatif, la languette de son terrain nécessaire à cet effet* » ⁽¹⁰⁾. De meeste auteurs ⁽¹¹⁾ en een groot deel der Belgische rechtspraak ⁽¹²⁾ zijn echter de mening toegedaan, dat het voorschrift van art. 656 B.W. onmachtig is om de uitwerking van art. 663 B.W. te neutraliseren.

Allicht verdient deze stelling de voorkeur. Weliswaar wordt uiteengezet, dat de voorbereidende handelingen, die aan de publicatie van de *Code Napoléon* zijn voorafgegaan, formeel vermelden, « *que le propriétaire interpellé de contribuer à la clôture peut s'en dispenser en renonçant à la mitoyenneté et en cédant la moitié de la place sur laquelle le mur doit être construit* » ⁽¹³⁾. Een beslissende waarde mag aan deze overweging echter niet toegekend worden, vermits algemeen toegegeven wordt ⁽¹⁴⁾, dat het aangehaalde citaat uit de voorbereidende handelingen in wezen vreemd is gebleven aan de beschikking van art. 663 B.W. en in werkelijkheid alleen maar betrekking had op de mogelijkheid om zich te bevrijden van de verplichting om bij te dragen « tot het herstellen en het wederopbouwen » (art. 656 B.W.) en zulks per essentie — de tekst is toch al te duidelijk — het voorafbestaan van een gemene scheidsmuur veronderstelt.

De auteur van het hierboven aangehaalde citaat blijkt zich dus vergist te hebben of — nauwkeuriger gezegd — uitgelaten te hebben over een ter zake niet aanwezige hypothese. Is overigens enigerlei interpretatie wel veroorloofd, wanneer de wetteksten aan duidelijkheid niets te wensen overlaten? Art. 656 B.W. veronderstelt het voorafbestaan van een gemene scheidsmuur, die hersteld of wederopgebouwd dient te worden en ieder medeëigenaar kan zich bevrijden van de verplichting om bij te dragen in de desbetreffende kosten « door zijn recht van medeëigendom te laten varen ». Art. 663 B.W. heeft een volstrekt andere toestand op het oog: het gaat om de oprichting van een afsluitingsmuur tot scheiding der huizen, binnenplaatsen en tuinen, die in steden en voorsteden gelegen zijn en tussen dewelke tevoren geen afsluitingsmuur bestond.

De bedoelde wetsartikelen beheersen dus uiteraard verschillende toestanden.

Een tweede argument — tot verdediging der neutralisatie van de uitwerking van art. 663 B.W. door het vermogen van art. 656 B.W. — wordt geput uit de overweging, dat « *la contrainte prévue par l'article 663 doit s'exercer avant toute construction* » en dat « *cette affirmation s'explique logiquement par le fait qu'un certain choix devant pouvoir s'exercer préalablement, ce choix ne serait possible après* » en dat « *si l'obligation de clôturer était absolue, ces premiers pourparlers seraient inutiles* » ⁽¹⁵⁾. Dat de uitoefening van het door art. 663 B.W. bedoelde vermogen voorafgaandelijk een contact en een concrete — minnelijke of gerechtelijke — regeling nopens de modaliteiten der oprichting van de scheidsmuur vordert, staat stellig buiten kijf: een belangrijk en ook in de Franse rechtsliteratuur ⁽¹⁶⁾ vaak vermeld arrest ⁽¹⁷⁾, overigens te zamen met een volstreekte eensgezinde latere doctrine en rechtspraak sluiten ten deze volstrekt alle betwisting uit.

Desondanks lijkt het argument alle overtuigingskracht te ontberen. De vereiste der preliminaire besprekingen en regelingen is in feite alreeds verantwoord door een simpele bedenking van elementaire welvoegelijkheid, die vooral onontbeerlijk is naar aanleiding der uitoefening van een recht, dat nu juist gemotiveerd is door de goede betrekkingen tussen de naburen. In rechte is het bijaldien volstrekt overduidelijk, dat de eigenaar, die zijn in steden of voorsteden gelegen huizen, binnenplaatsen en tuinen door een afsluitingsmuur afscheidt — zonder die preliminaire contacten en regelingen met zijn nabuur — een privative scheidsmuur bouwt: hij heeft op ondubbeldinnige manier en eenzijdig de hem door art. 647 B.W. toegekende rechten uitgeoefend en hij dient derhalve aangezien te worden als hebbende verzaakt aan het speciale vermogen, dat voor hem gecreëerd was door art. 663 B.W. Van enigerlei bijdrageverbintenis lastens de nabuur kan dan ook niet meer gemaagd worden ⁽¹⁸⁾.

Het lijkt dus in rechte wel zeker te zijn, dat de nabuur, aangesproken in nakoming der wettelijke bijdrageverbintenis van art. 663 B.W., daaraan niet kan ontsnappen door afstand te doen ten gunste van de eigenaar van het belendende erf van de helft van de grond, waarop de afsluitingsmuur dient gebouwd te worden, vermits art. 656 B.W. een volstrekt andere toestand bedoelt. Of « *de lege ferenda* » een soortgelijk afstandsvermogen niet zou moeten voorzien worden, is een andere kwestie. Te dien aanzien kan inderdaad bedacht worden, dat de uitoefening der rechten van art. 663 B.W. op een zeer ontijdig moment kan geschieden en de nabuur kan verplichten tot prestaties, waartoe hij alsdan niet voorbereid is. Die aangelegenheid heeft echter niets uitstaande met de uitlegging en de toepassing van de wettelijke beschikkingen, zoals die thans met hun geldende draagwijdte bestaan.

Raymond JACOBS,
Vrederechter te Kontich.

(1) Burg. Rb. Luik, 29 september 1966, *J. des Tr.*, 1967, 62.
(2) en (3) H. De Page, *Traité élém.*, dl V, Brussel, 1941, p. 849, nr 974.

(4) A. Kluyskens, *Zakenrecht*, Brussel, 1942/2, p. 277, nr 291.

(5) H. De Page, o.c., p. 851, nr 978.

(6) H. De Page, o.c., p. 852, nr 979.

(7) Cfr nota (1).

(8) Cass., fr., 3 december 1862, *S.*, 1863, 1, 33; Cass. fr., 7 november 1864, *S.*, 1864, 1, 506; Cass. fr., 27 januari 1874, *D.*, 1874, 1, 480 en Cass. fr., 26 juli 1882, *S.*, 1884, 1, 79 en *D.*, 1883, 1, 342.

(9) Aldus o.m. A. Kluyskens, o.c., p. 280, nr 296, 2° en H. De Page, o.c., p. 1097-1099; nr 1248.

(11) Aldus b.v. *R. Dekkers, Précis de droit civil belge*, dl. I, Brussel, 1954, p. 614 v., nr 1058 en R.P.D.B., s.v. *Servitudes*, nr 427.

(12) Namen, 19 juni 1900, *Pas.*, 1902, 3, 103; Vred. Tongeren, 11 oktober 1902, *J.J.P.*, 1904, 228; Vred. Namen, 5 september 1961, *J.L.*, 1961-1962, 40; Brussel, 4 januari 1952, *Pas.*, 1953, 3, 1 en Brugge, 9 november 1957, *R.W.*, 1957-1958, 1296.

(13) Cfr deze vermelding in het vonnis, dat vermeld is onder de nota (1).

(14) Zie de referenti's onder de nota's (1) en (10).

(15) Cfr het onder nota (1) vermelde vonnis.

(16) M. Planiol, *Traité élém.*, dl I, Parijs, 1935/12, p. 822, nr 2390.

(17) V., 5 november 1885, *Pas.*, 1885, 1, 269 en *S.*, 1886, 4, 19. Een opsomming der volstrekt eensgezinde rechtspraak vindt

men o.m. in: R.P.D.B., s.v. *Servitudes*, nr 424. Niet alleen voor het opbouwen, ook voor de herstellingen, dient de tussenkomst van de nabuur — of een gerechtelijke machtiging — vóór de uitvoering der werken gevorderd te worden. Vred. (1e k.) Antwerpen, 24 september 1947, *Pas.* 1948. 3. 1.

(14) De nabuur zal te allen tijde — de verjaring is ter
zake immers onidenkbaar : V., 21 december 1939, *Pas-
1939*, I, 531 — die privative muur geheel of gedeeltelijk
gemeen kunnen maken in de door art. 661 B.W. beschreven
voorwaarden en hij zal daartoe kunnen gedwongen worden,
indien hij de muur in gebruik neemt, d.w.z. zich in feite
gaat gedragen alsof hij medeëigenaar van de muur ware.
Die dwang tot aankoop der muurgemeenschap stelt noch-
tans netelige vraagstukken en hieromtrent kan o.m. ge-
consulteerd worden : R. *Derne, Zakenrecht* (Overzicht van
rechtspraak 1961-1964), in *T.v.P.*, 1965, p. 93-94, nrs 63 en 64.

EUROPEES RECHT

BEKNOPT OVERZICHT VAN HET JAAR 1966

Nadat de op 1 juli 1965 ontstane crisis was opgelost tijdens de einde januari gehouden buitengewone zitting van de Raad, waarop overeenstemming werd bereikt over de vraagstukken betreffende de toepassing van de meerderheidsregel en de betrekkingen van de Commissie met de Raad, stond het afgelopen jaar in het teken van de door de Raad van Ministers op 10 en 11 mei laatstleden genomen besluiten, die werden aangevuld door de besluiten van 24 juli.

Overeengekomen werd op 1 juli 1968 de volledige douane-unie voor industriële produkten tot stand te brengen en een nauwkeurig tijdschema werd vastgesteld opdat het vrije verkeer van bijna alle landbouwprodukten op dat ogenblik eveneens zou zijn verwezenlijkt. Tevens werd overeenstemming bereikt over de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid tot het einde van de overgangperiode. Bovendien werd vastgesteld welke maatregelen moeten worden getroffen, met name op het gebied van de handelspolitiek, de sociale politiek en de belastingen, ten einde de harmonische ontwikkeling van de Gemeenschap te waarborgen.

INTERNE MARKT

Eind december 1965 werden door de Commissie twee voorstellen voor richtlijnen inzake kentekenplaten van motorvoertuigen en de opheffing van storingen bij rad'ontvangst aan de Raad gezonden. Nog vier andere voorstellen voor richtlijnen werden in diezelfde periode door de Commissie aan de Raad toegestuurd; twee voorstellen hebben betrekking op het vrije verkeer van personen voor de tussenpersonen op het gebied van het vervoer, reisbureaubedrijven en douane-expediteurs; de andere twee betreffen de vrijheid van vestiging in de landbouw.

Op 1 januari werden de intracommunautaire douanerechten nogmaals met 10 % verlaagd; door deze achtste verlaging sinds de inwerkingtreding van het Verdrag werd voor de industrieproducten de totale verlaging op 30 % van de basisrechten gebracht. De verlagingen voor de landbouwproducten betreffen in totaal 60 of 65 % van de basisrechten naar gelang van de producten. Voor de onder gemeenschappelijke marktordeningen vallende producten nemen heffingen de plaats in van douanerechten.

Op dezelfde datum werd in het kader van de geleidelijke totstandbrenging van het gemeenschappelijk douanetarief het verschil tussen de op 1 januari 1957 door de lid-staten feitelijk geheven rechten en de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief voor de tweede maal met

30 % verminderd voor de in bijlage II van het Verdrag genoemde landbouwprodukten.

Eind februari heeft de Raad zijn goedkeuring gehecht aan een richtlijn betreffende de verwezenlijking van de vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten voor de niet in loondienst verrichte werkzaamheden welke onder de sectoren elektriciteit, gas, watervoorziening en sanitaire diensten ressorteren.

In maart werd onder voorzitterschap van de heer Colonna, een bijeenkomst gehouden, waaraan hoge ambtenaren hebben deelgenomen die bevoegd zijn op het gebied van het algemene industriële beleid en van de textielindustrie in de lid-staten. De standpunten van de lid-staten werden aan elkaar getoetst met betrekking tot de maatregelen die kunnen worden overwogen om de concurrentiepositie van deze belangrijke bedrijfstak in de economie van de Gemeenschap te verbeteren.

In april heeft de Raad zijn standpunt bepaald met betrekking tot de tweede aanpassing van de rechten van de nationale douanetarieven aan de rechten van het gemeenschappelijk douanetarief voor industrieproducten.

De Commissie heeft de Raad in juni een memorandum doen toekomen omtrent de leidraad voor het beheer van de communautaire tariefcontingenten. Zij heeft aan de Raad eveneens een voorstel gezonden voor een eerste richtlijn tot coördinatie van de wettelijke bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toegang tot het directe verzekeringsbedrijf, met uitzondering van de levensverzekeringsbranche, en de uitoefening daarvan.

Op grond van de op 11 mei bereikte overeenkomsten heeft de Raad, zoals reeds werd gezegd, in juli de volgende besluiten genomen :

— opheffing van de intracommunautaire douanerechten voor andere produkten dan die vermeld in bijlage II van het Verdrag, door op 1 juli 1967 een verlaging in te voeren, zodat het recht voor elk produkt op 15 % van het basisrecht komt, en deze rechten per 1 juli 1968 af te schaffen :

— toepassing met ingang van 1 juli 1968 van het gemeenschappelijk douanetarief op de invoer uit derde landen van andere produkten dan die vermeld in bijlage II van het Verdrag.

In juli heeft de Commissie twee aanbevelingen tot lidstaten gericht, namelijk een aanbeveling tot Italië met het oog op de afschaffing van de contingenten ten opzichte van de andere lidstaten voor zout en sigarettenspapier en een aanbeveling tot Frankrijk betreffende de aanpassing van het nationale monopolie van commerciële aard voor kruit en springstoffen.

huidige organisatie bestaande verschillen, als gemeenschappelijke structuurproblemen.

In februari heeft de Commissie aan de Raad een nota doen toekomen betreffende de door de Commissie gemaakte studies ter uitvoering van het overeenkomstprotocol over het energiebeleid, dat op 1 april 1964 tussen de regeringen van de lid-staten tot stand is gekomen. Deze studies hadden betrekking op aardolie en aardgas.

In april heeft de Commissie het eerste programma voor economische politiek op middellange termijn aan de Raad doen toekomen. Het eerste gedeelte bevat de overwegingen van de Commissie, handelende over haar standpunt ten aanzien van de door het Comité voor economische politiek op middellange termijn geformuleerde doeleinden en conclusies. Het tweede gedeelte wordt gevormd door het voorontwerp van het programma dat door dit Comité is opgesteld en dat de Commissie heeft overgenomen.

De groep van deskundigen Conjunctuurenquête bij de consumenten kwam in juni voor de eerste maal te Brussel bijeen ter vaststelling van de grote lijnen van een gemeenschappelijk programma voor een conjunctuurenquête bij de consumenten.

In juli heeft de Raad tot de lid-staten een aanbeveling gericht met betrekking tot bepaalde ter verbetering van de conjunctuurstatistiek te treffen maatregelen.

De werkgroep Sectoriële structuurpolitiek heeft in september haar werkprogramma voor 1966-67 vastgesteld.

In het kader van de voorbereiding van een tweede ontwerp-programma hebben het Comité voor de economische politiek op middellange termijn en de groep van deskundigen voor de economische vooruitzichten hun werkzaamheden hervat.

Landbouw

De gemeenschappelijke marktordeningen hebben over het algemeen normaal gefunctioneerd. Het gehele jaar door diende op dit gebied een groot aantal beslissingen te worden genomen: voor het verkoopseizoen 1966-67 werden voor de verschillende produkten de prijsmarges vastgesteld, de extra-bedragen bij de heffing voor slachtpluimvee en vooral voor de sector eieren werden vaak gewijzigd en in de rundvleessector werden verschillende afwijkende maatregelen genomen. Compenserende heffingen bij invoer van groenten en fruit uit derde landen daarentegen dienden slechts gedurende twee zeer korte perioden te worden vastgesteld (voor tomaten resp. tafeldruiven uit Oost-Europa).

In mei heeft de Raad een tijdschema voor de voltooiing van het gemeenschappelijk marktbeleid tot 1 juli 1968 goedgekeurd. In januari had de Commissie bij de Raad een eerste voorstel ingediend voor een verordening houdende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector sierteeltprodukten. In september evenwel heeft de Raad de Commissie verzocht een nieuw voorstel in te dienen met het oog op de totstandbrenging van een definitieve en volledige marktordening voor alle produkten van deze sector. In de loop van de maand juni heeft de Commissie een verslag over de toestand in de visserijsector en de grondbeginselen voor een gemeenschappelijk beleid op dit gebied goedgekeurd en voor advies aan het Economisch en Sociaal Comité doen toekomen.

In maart heeft de Commissie bij de Raad voorstellen ingediend voor de vaststelling van de uniforme prijzen die nog onthaken, namelijk de gemeenschappelijke prijzen voor zuivelprodukten, rundvlees, rijst, suiker en plantaardige oliën en vetten. De laatste week van juli heeft de Raad op voorstel van de Commissie besloten dat er geen aanleiding toe bestaat wijzigingen aan te brengen in de gemeenschappelijke graanprijzen, die twee jaar geleden

werden goedgekeurd en met ingang van juli 1967 moeten worden toegepast.

Eind juli werd door de Raad goedgekeurd:

- de basisverordening voor de sector oliën en vetten; krachtens deze verordening werd de eerste gemeenschappelijke landbouwmarkt, namelijk die van olijfolie, op 10 november tot stand gebracht;

- een resolutie betreffende de grondbeginselen voor een gemeenschappelijke marktordening in de suikersector;

- een verordening houdende aanvullende bepalingen voor de sector groenten en fruit. In oktober heeft de Raad de uitbreiding van de kwaliteitsnormen in deze sector tot andere commercialisatiestadia goedgekeurd. In maart werden drie nieuwe groentesoorten opgenomen in de lijst van de produkten waarop kwaliteitsnormen worden toegepast;

- twee resoluties betreffende zuivelprodukten en rundvlees, met betrekking tot de specifieke interventie-maatregelen in het stadium van de gemeenschappelijke markt.

In september heeft de Raad de definitieve regeling voor maïszetmeel en aardappelzetmeel vastgesteld.

De twee andere punten, waarop ten aanzien van de landbouw de belangrijke besluiten van einde juli betrekking hebben, zijn:

- de financiering, en met name de goedkeuring van de verordening betreffende de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode van 1 juli 1965 tot en met 31 december 1969;

- de landbouwaspecten van de Kennedy-ronde, met name voor de produkten die niet tot de sector granen behoren. Tijdens de twee voorafgaande maanden had de Raad reeds het mandaat van de Commissie aangevuld, ten aanzien van de onderhandelingen voor een graanovereenkomst, met name voor de vaststelling van het niveau van de internationale referentieprijzen, de omschrijving van het begrip overschot en de communautaire financiering van de afzet van eventuele overschotten, alsmede de consolidatie van de voorzieningsgraad.

De Raad heeft een aantal beslissingen genomen betreffende de industrieproducten die door verwerking van landbouwprodukten zijn verkregen (niet opgenomen in bijlage II van het Verdrag).

Met name heeft de Raad in oktober, op voorstel van de Commissie, een nieuwe regeling voor deze produkten goedgekeurd, met inbegrip van de communautaire financiering van de uitvoerrestituties, alsmede de mandaten voor de Kennedy-ronde.

Ten aanzien van de structuur heeft de Commissie in juli voor de tweede maal besloten tot het verlenen van bijstand door de afdeling Oriëntatie van het Landbouwfonds, en wel voor 97 projecten en voor een bedrag van meer dan 17 miljoen r.e. De Raad heeft in juni een verordening vastgesteld betreffende de organisatie van een basisenquête in het kader van een enquêteprogramma inzake de structuur van de landbouwbedrijven.

Het laatste vraagstuk op landbouwgebied, waarmee de Gemeenschap zich heeft beziggehouden, betreft de concurrentie en met name de steunmaatregelen en de harmonisatie van de wetgevingen. In maart heeft de Commissie bij de Raad een voorstel ingediend betreffende de criteria voor de vaststelling van een gemeenschappelijk beleid inzake steunmaatregelen voor de landbouw. In juli heeft de Raad een resolutie over dit onderwerp goedgekeurd en in oktober heeft de Commissie haar oorspronkelijk voorstel gewijzigd.

Met betrekking tot de aanpassing van de wettelijke voorschriften van de lid-staten heeft de Commissie bij de Raad een aantal voorstellen voor nieuwe richtlijnen ingediend.

Deze voorstellen betreffen met name de indeling van onbewerkt hout, de bestrijding van aardappelparasieten, de vegetatieve vermeerdering van de wijnstok, alsmede de toegelaten producten voor oppervlakte behandeling van citrusvruchten. De Raad van zijn kant heeft in juni de eerste richtlijnen goedgekeurd betreffende het in de handel brengen van bietenzaad, zaaigranen, zaaizaad van groenvoedergewassen, pootaardappelen en teeltmateriaal voor de bosbouw. Er werd een Permanent Comité zaai- en pootgoed voor land-, tuin- en bosbouw opgericht, dat bestaat uit vertegenwoordigers van de lid-staten. In oktober heeft de Raad op voorstel van de Commissie twee richtlijnen vastgesteld houdende wijziging van de richtlijnen inzake veterinairerechtelijke vraagstukken op het gebied van het intracommunautaire handelsverkeer in runderen en intracommunautaire handelsverkeer in vers vlees.

Vervoer

De Commissie heeft met betrekking tot het gemeenschappelijk vervoerbeleid in de loop van 1966 weer verschillende voorstellen bij de Raad van Ministers ingediend. Deze voorstellen betreffen:

- de gelijkmaking van de voorschriften ten aanzien van de vrijdom van rechten bij de invoer van de zich in de reservoires van bedrijfsautomobielen bevindende brandstof;
- steunmaatregelen ten behoeve van ondernemingen van vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren;
- bepaalde voorschriften van sociale aard op het gebied van het wegvervoer.

De Commissie heeft de Raad voorts op 22 juni 1966 een mededeling gezonden over het UNIR-plan (Internationale Rijnvaartunie) en de capaciteitsbeheersing in het vervoer over de binnenwateren. Deze mededeling vormt een vervolg op het memorandum van de Commissie van 8 april 1964 betreffende de toepassing van het EEG-Verdrag op de Rijnvaart.

Aan deze voorstellen van de Commissie aan de Raad zijn vóór 1 januari 1966 andere voorstellen voorafgegaan die nog bij de Raad in behandeling zijn. Het betreft voorstellen inzake:

- afmetingen en gewichten van bedrijfsvoertuigen;
- de invoering van een stelsel van margetarieven voor het goederenvervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren;
- de vorming en de wijze van toepassing van een communautair contingent voor het goederenvervoer over de weg, binnen de Gemeenschap;
- het afschaffen van de dubbele heffing van motorrijtuigenbelasting;
- de toepassing van mededingingsregels op het gebied van het vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren;
- de opheffing van discriminaties inzake prijzen en voorwaarden op het gebied van het vervoer.

Het behoort nu aan de Raad over de voorstellen van de Commissie een beslissing te nemen.

Overeenkomstig de aan haar door de Raad in zijn resolutie van 20 oktober 1966 gerichte uitnodiging zal de Commissie te zijner tijd een voorstel indienen betreffende maatregelen op het gebied van de capaciteit in het wegvervoer en de binnenscheepvaart alsmede de toegang tot het beroep.

Voorts heeft de Commissie voor de uitvoering van de teststudie over de infrastructuurkosten, die haar door de Raad was opgedragen, de medewerking gevraagd van de Franse regering. Deze laatste heeft voorgesteld de studie

betrekking te doen hebben op de verbinding Parijs-Le Havre, welk voorstel door de Commissie werd aanvaard.

In mei werd te Brussel op initiatief van de Commissie een bijeenkomst van vertegenwoordigers van de beroepsorganisaties in het wegvervoer gehouden voor een eerste bespreking van de voorwaarden en de inhoud van een communautaire actie op het gebied van de organisatie van de administratie.

Tenslotte heeft de Commissie in oktober op grond van een besluit van de Raad te Brussel studiedagen, gewijd aan spoorwegvraagstukken, georganiseerd. Deze hebben geleid tot een vruchtbare gedachtenwisseling tussen een vijftigtal regeringsdeskundigen en spoorwegfunctionarissen van de lid-staten van de EEG alsmede ambtenaren van de instellingen van de EEG en de EGKS.

Sociale Politiek

In december 1965 heeft de Commissie bij de Raad een ontwerp-verordening ingediend houdende uitbreiding van bepalingen van de Verordening nr. 3 en 4 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers tot de zee-lijeden.

In januari werd bij de Raad een ontwerp-verordening ingediend met betrekking tot de toepassing van stelsels van sociale zekerheid op de loontrekkenden en hun familie die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen. Dit voorstel is een volledige omwerking van Verordening nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers, zoals deze sedert 1 januari 1959 van kracht is. Eveneens in januari heeft de Commissie haar goedkeuring gerecht aan een aantal amendementen op haar voorstellen van april 1965 betreffende de maatregelen ten behoeve van de bij de Italiaanse zwavelmijnen ontslagen werknemers. Voorts hechtte de Commissie haar goedkeuring aan twee ontwerp-aanbevelingen aan de lid-staten, die resp. betrekking hadden op de bescherming van het moederschap en op een gemeenschappelijke definitie van de staat van invaliditeit; deze ontwerpen werden bij het Europese Parlement en het Economisch en Sociaal Comité ingediend.

In februari publiceerde de Commissie haar jaarlijks rapport over het vrije verkeer van werknemers en de arbeidsmarkt binnen de EEG.

In april diende de Commissie bij de Raad een ontwerp-verordening in betreffende het houden van een loonenquête in het wegvervoer van de EEG.

Tijdens zijn zitting van 10 en 11 mei hechtte de Raad zijn goedkeuring aan een resolutie over de evenwichtige ontwikkeling van de Gemeenschap, welke gedeeltelijk gewijd was aan de sociale vraagstukken. Door deze resolutie verbond de Raad zich o.m. voor eind januari 1967 te beaardslagen over de voorstellen van de Commissie inzake de hervorming van het Europees Sociaal Fonds. Bij dezelfde gelegenheid verbond de Commissie zich voor het einde van het jaar bij de Raad voorstellen in te dienen betreffende de definitieve periode van het vrije verkeer van de werknemers.

In juni werden te Brussel door de Commissie studiedagen georganiseerd over de psychologische en educatieve aspecten van de voorkoming van arbeidsongevallen. In dezelfde maand publiceerde de Commissie haar jaarverslag over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in de Gemeenschap in 1966.

In juli hechtte de Commissie haar goedkeuring aan een ontwerpverordening betreffende de harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard op het gebied van het wegvervoer. Dit voorstel heeft o.m. betrekking op de minimumleeftijd voor de bestuurder, de samenstelling van de bemanning, de rijtijden, de dagelijkse rusttijd en de controle. In de loop van juli richtte de Commissie tot de lid-staten drie aanbevelingen die betrekking hadden op de

volgende onderwerpen: verdere uitbouw van de voorlichting bij beroepskeuze, voorwaarden voor schadeloosstelling van door beroepsziekte getroffen en medische controle van werknemers die aan bijzondere risico's blootstaan.

In augustus diende de Commissie bij het Parlement haar negende verslag over de ontwikkeling van de sociale toestand in de Gemeenschap in.

Tussen januari en september heeft de Commissie 11 beschikkingen vastgesteld waarbij voor een bedrag van ruim 8.500.000 r.e. aan bijdragen uit het Europees Sociaal Fonds werd toegekend.

Associatie van de Afrikaanse Staten en Madagaskar

Aan de Overeenkomst van Jaende werd dit jaar verdere en zeer sterk uitgebreide toepassing gegeven.

De Associatieraad is tweemaal bijeengekomen. Tijdens deze twee bijeenkomsten heeft de Raad een groot aantal besluiten genomen waarvan in de eerste plaats een besluit betreffende de definitie van het begrip «produkten van oorsprong» moet worden genoemd. Dit moeilijke vraagstuk kon worden opgelost behalve voor bedrukte weefsels. Tijdens deze bijeenkomsten vonden tevens de bij de Overeenkomst van Jaende voorgeschreven raadplegingen plaats, met name met betrekking tot de multilaterale onderhandelingen in het GATT terwijl tevens de geassocieerde staten werden geraadpleegd over de Associatie-overeenkomst met Nigeria.

Buitenlandse Betrekkingen

De geharmoniseerde nomenclatuur voor de statistiek van de buitenlandse handel van de landen van de EEG werd op 1 januari ingevoerd. Hierdoor werd het mogelijk de op communautair niveau vergelijkbare gegevens over de buitenlandse handel naar produkten uit te breiden tot 4.328 posten.

In het kader van de onderhandelingen tussen Oostenrijk en de Gemeenschap vond te Brussel van 31 januari tot en met 3 februari 1966 een zesde zitting plaats.

In het afgelopen jaar werd door de diensten van de Commissie voortdurend gewerkt aan de voorbereiding van de multilaterale handelsbesprekingen in het Kader van het GATT. De EEG-Commissie heeft op 21 januari 1966 bij de Raad een rapport ingediend over de huidige stand van de onderhandelingen, waar de Raad om had verzocht in zijn zitting van 25 en 26 oktober 1965. De Commissie heeft een gedetailleerd rapport opgesteld waarin een volledige analyse wordt gegeven van de vraagstukken die zich per produkt en per economische sector voordoen.

Tijdens zijn zitting van 28 februari en 1 maart 1966 heeft de Raad op basis van het rapport van de Commissie diepgaand van gedachten gewisseld over de GATT-vraagstukken. Tijdens zijn zitting van 4 en 5 april 1966 heeft de Raad alle belangrijke vraagstukken behandeld. Voor chemische produkten en aluminium heeft de Raad richtlijnen gegeven welke de voortzetting van de besprekingen te Genève mogelijk maakten.

Tijdens zijn zitting van 13 en 14 juni 1966 heeft de Raad verschillende belangrijke beslissingen genomen betreffende de GATT-onderhandelingen. Op het gebied van industriële produkten heeft de Raad de richtlijnen goedgekeurd welke de Commissie in staat stellen het aanbod van de Gemeenschap in de sectoren papier en papierpasta, aluminium en afgeleide produkten, af te ronden. Met betrekking tot landbouwprodukten heeft de Raad het mandaat voor de onderhandelingen over een wereldovereenkomst voor granen aangevuld. De Gemeenschap heeft op 1 augustus 1966 de door de Raad op 26 juli goedgekeurde landbouwaanbiedingen bij het GATT ingediend.

In februari hield de door de Commissie en de Latijns-Amerikaanse missies bij de Gemeenschap gevormde Contactgroep onder voorzitterschap van de heer Rey een plenaire zitting tot besluit van de tweede reeks bijeenkomsten. Bij deze gelegenheid hebben de Latijns-Amerikaanse missies aan de Commissie een memorandum overhandigd waarin een overzicht wordt gegeven van de verrichte werkzaamheden en van de maatregelen welke de Latijns-Amerikaanse landen de Commissie verzoeken te bestuderen ter bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer.

Van 24 maart tot en met 6 april heeft een delegatie van de Commissie deelgenomen aan de 23e zitting van de Verdragsluitende partijen van het GATT, welke plaatsvond te Genève.

Op 3 en 4 juni heeft de heer Haekkerup, minister van Buitenlandse Zaken van Denemarken een bezoek gebracht aan de Commissie te Brussel.

In deze maand heeft de Raad de Commissie verzocht bij hem een verslag in te dienen over de oriënterende besprekingen die de Commissie heeft gevoerd met een Spaanse delegatie.

Van 22 tot en met 24 juni heeft het gemengd comité EEG-Israël vergaderd ter bestudering van de uitvoering van de Overeenkomst tussen Israël en de Gemeenschap alsmede ter bespreking van de vooruitzichten voor de ontwikkeling van de handel in beide richtingen.

Op 11 juli ontvingen de voorzitter van de Raad, de heer Luns, en de voorzitter van de Commissie, de heer Hallstein, afzonderlijk Zijne Excellentie Frederik Simon Steyn, die zijn geloofsbrief aanbood als nieuw hoofd van de Missie der Republiek Zuid-Afrika bij de EEG.

De ondertekening van de associatie-overeenkomst tussen de Gemeenschap en Nigeria vond op 16 juli plaats te Lagos, de hoofdstad van de Republiek Nigeria.

Eveneens in juli kwam de Raad van ministers overeen op zo kort mogelijke termijn de voorwaarden vast te stellen van een tweede mandaat dat de Commissie in staat moet stellen de onderhandelingen met Oostenrijk te hervatten; voorts nam de Raad zich voor te trachten alle vraagstukken die in verband met deze onderhandelingen rijzen in het mandaat op te nemen. In zijn oktoberzitting heeft de Raad de Commissie belast met het opstellen van een voor-ontwerp van een mandaat voor de hervatting van de onderhandelingen in kwestie.

Op 14 juli is de president van de Tunesische Republiek, de heer Habib Bourguiba, door de voorzitter en de leden van de Commissie ontvangen op kasteel Hertoginnedal te Brussel. Bij die gelegenheid werd uitvoerig van gedachten gewisseld over de vooruitzichten voor de toekomstige betrekkingen tussen Tunesië en de EEG.

In september hield de gemengde groep voor technische samenwerking tussen de EEG en Libanon zijn eerste bijeenkomst te Brussel.

In dezelfde maand brachten de ministers van Buitenlandse zaken en van Financiën van de Ierse Republiek, de heren Aiken en Lynch, een bezoek aan de Commissie.

Op 12 oktober ontving de Commissie de Deense Minister-President, de heer Krag, voor een gedachtenwisseling.

Op 17 oktober bracht de heer Kaare Willoch, minister van Handel en Scheepvaart van Noorwegen, een bezoek aan de Commissie.

De heer Najar, hoofd van de missie van Israël bij de Europese Gemeenschappen, heeft de Commissie een nota overhandigd, die tegelijkertijd is toegezonden aan alle regeringen der lid-staten, en waarin de regering van Israël het verlangen kenbaar maakt dat de Raad zal besluiten onderhandelingen te openen met het doel het thans geldende handelsakkoord te vervangen door een associatie-overeenkomst.

Op 25 oktober bracht de president van de Republiek Niger, tevens voorzitter van de Gemeenschappelijke Organisatie van de geassocieerde Afrikaanse staten en Madagaskar, een bezoek aan de Commissie. Hij gaf de Commissie een uiteenzetting over de vraagstukken in de geassocieerde Afrikaanse landen en wisselde van gedachten over het vraagstuk van de Organisation Commune africaine et malgache.

Op 7 november had een delegatie van de landen van Oost-Afrika, Kenya, Tanzania en Oeganda, onder voorzitterschap van Sjeik A.M. Babu, een ontmoeting met de heer Hallstein en de heer Rochereau. De dag daarna werd door de Commissie en de Oost-Afrikaanse landen een aanvang gemaakt met de tweede serie onderhandelings-

gen; de eerste had te Brussel plaatsgevonden van 1 tot 8 maart 1965.

Op 16 november werd de president van de Interamerikaanse Ontwikkelingsbank te Washington, de heer Filipe Herrera, door de Commissie ontvangen.

In de loop van 1966 kwamen de associatieraden EEG-Griekenland en EEG-Turkije verscheidene malen bijeen om actuele vraagstukken te bespreken.

In juni nam de Raad van gouverneurs van de Europese Investeringsbank het besluit de Bank te machtigen op bepaalde voorwaarden haar actie in Griekenland voort te zetten, waartoe een nieuwe tranche van 75 miljoen r.e. werd uitgetrokken, waardoor het totaal komt op 125 miljoen r.e.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 30 juni 1966.

Voorzitter: M. Moriamé.
Raadsheer-verslaggever: Baron Richard.
Advokaat-generaal: M. Charles.
Advokaten: Mrs. Simont en Van Ryn.

1. Bevoegdheid en aanleg. — Betwisting tussen vennoten-zaakvoerders over een overeenkomst van overdracht van aandelen gesloten om een einde te maken aan onenigheid omtrent daden van beheer. — Bevoegdheid van de rechtbank van koophandel.

2. Overeenkomst. — Aanduiding door partijen, krachtens een overeenkomst, van een derde met onherroepelijke opdracht het juiste bedrag van hun schulden jegens elkaar en jegens een vennootschap, evenals de prijs van een overdracht van aandelen vast te stellen. — Verbindende kracht. — Uitzondering. — Grove vergissing van de derde.

1. Nu blijkt dat het geding tot voorwerp heeft de nakoming en de uitlegging van een overeenkomst tussen twee vennoten-zaakvoerders van een P.V.B.A., waarbij de eerste aan de tweede al zijn maatschappelijke aandelen overdroeg en dat die overeenkomst werd gesloten om een einde te maken aan de moeilijkheden spruitende uit hun onenigheid omtrent daden van beheer, volgt dat het geschil betrekking heeft op een betwisting tussen vennoten ter zake van een handelsvennootschap, en dat de kennisneming daarvan derhalve, volgens art. 12, 2° bevoegdheidswet, toegekend is aan de consulaire rechtbank, behoudens de in lid 1 van dat artikel gestelde uitzonderingen.

2. Tussen partijen was overeengekomen een derde aan te duiden met onherroepelijke opdracht het juiste bedrag van hun schulden jegens elkaar en jegens een vennootschap, evenals de prijs van een overdracht van aandelen vast te stellen.

Aangezien de partijen de tussen hen tot stand gekomen overeenkomst tot hun wet gemaakt hebben, zouden zij, evenmin als de rechter, de door de derde gedane ramingen niet kunnen wijzigen, zonder aan die overeenkomst andere gevolgen te geven dan die welke de contractanten hebben gewild.

Op dit beginsel wordt evenwel een uitzondering gemaakt in het geval onder meer dat de derde in zijn raming een grove vergissing heeft begaan.

Bassée en P.V.B.A. Ateliers Joseph Bassée
t./ Harvengt, Fauchet en Dehert.

Gelet op het bestreden arrest, op 3 mei 1965 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikels 1, 8 van de wet van 25 maart 1876 de inleidende titel van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering inhoudende, zoals dit artikel 8 gewijzigd is door artikel 1 van de wet van 15 maart 1932; 12, inzonderheid 12, 1° en 2°, van evengenoemde wet op de bevoegdheid, zoals dit artikel 12 gewijzigd is door de artikelen 4 van het koninklijk besluit nummer 63 van 13 januari 1935 en 4 van de wet van 3 juli 1956; 13, 17, 21, 37 bis en 37 ter van voormelde wet van 25 maart 1876, zoals deze artikels 37 bis en 37 ter zijn gewijzigd door artikel 9 van de wet van 15 maart 1932; 1, 2 en 3 van de wet van 15 december 1872, houdende titels I tot IV van boek I van het Wetboek van koophandel, zoals deze artikels 1 en 2 gewijzigd zijn door de artikels 1 en 2 van de wet van 3 juli 1956; 33 van de wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting; 1, 61, 173 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zoals dit artikel 173 is gewijzigd door artikel 10 van het koninklijk besluit nummer 300 van 30 maart 1936, bevestigd door het enig artikel van de wet van 4 mei 1936; 414 en 415 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zoals deze twee artikels gewijzigd zijn door artikel 20 van het koninklijk besluit nummer 300 van 30 maart 1936, bevestigd door het enig artikel van de wet van 4 mei 1936; 1029 en 1030 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering; 94 van de wet van 27 ventôse jaar VIII (18 maart 1800) op de organisatie van rechtbanken; 1317, 1319, 1320, 1322, van het B.W. en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, bij impliciete bevestiging van het beroepen vonnis, beslist, enerzijds, dat de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi, in handelszaken zitting houdende, bevoegd was « ratione materiae » om kennis te nemen van de oorspronkelijke eis van de verweerder, strekkende tot veroordeling van eiser tot de betaling van een hoofdsom van 673.218 fr., die de waarde belichaamt, per 31 december 1957, van 34 aandelen in de eisende vennootschap welke door eiser van de rechtsvoorganger van de verweerders afgekocht werden volgens een onderhandse overeenkomst van 30 mei 1959, en tot de betaling van een som van 222.161 fr., die de rente op voormeld bedrag belichaamt, alsmede tot veroordeling van eiseres tot de betaling van een hoofdsom van 127.789 fr., welke een schuld van eiseres jegens de rechtsvoorganger van verweerders uitmaakt, benevens een bedrag van 41.463 fr., zijnde de rente op deze schuld, en anderzijds,

dat niet nietig is het inleidend exploit, op 7 november 1962 aan de eisers betekend ten verzoeken van de verweerders, door ministerie van deurwaarder Zénon Libotte,

eerste onderdeel, terwijl, ook al viel de oorspronkelijke eis, in zover hij tegen eiseres was gericht, in de bevoegdheid van de consulaire rechtbank wegens de hoedanigheid van handelsvennootschap van eiseres en wegens het vermoeden van commercialiteit dat aan alle handelingen, door een handelsvennootschap of een koopman verricht, verbonden is, eiser daarentegen niet justitiabel was van de consulaire rechtbank, daar hij de hoedanigheid van koopman had, noch op het tijdstip van het sluiten van het contract van 30 mei 1959 dat aan de vordering ten grondslag lag, noch ten tijde van de dagvaarding voor het gerecht van 7 november 1962, noch trouwens op enig tijdstip; terwijl het geschil tussen eiser en de verweerders, betreffende de betaling van de verkoopprijs van 84 aandelen in de eisende vennootschap geenszins een betwisting tussen vennoten, ter zake van een handelsvennootschap uitmaakt, zodat de eerste rechter niet bevoegd was om van de vordering kennis te nemen, in zover zij tegen eiser was ingesteld (schending van de artikels 1, 8, 12, 13 en 31 van de wet op de bevoegdheid, 1, 2 en 3 van de wet van 15 december 1872, 33 van de wet van 18 juni 1869 en 97 van de Grondwet); waaruit volgt dat, wegens de samenhang tussen de twee punten van de eis, de eerste rechter die ten opzichte van eiser onbevoegd was, het insgelijks ten opzichte van eiseres werd (miskening van de artikels 37 bis en 37 ter van de wet van 25 maart 1876), en dat de onbevoegdheid van de eerste rechter de onbevoegdheid met zich bracht van het hof van beroep als in tweede graad rechtsprekende instantie (schending van artikel 17 van de wet op de bevoegdheid);

tweede onderdeel, en terwijl, althans, in de onderstelling dat de eerste rechter bevoegd was om kennis te nemen op grond van de omstandigheid dat er in het gerechtelijk arrondissement Charleroi geen rechtbank van koophandel bestaat en dat bijgevolg de rechtbank van eerste aanleg er de rechtsmacht in handelszaken uitoefent, zou het inleidend exploit van 7 november 1962, daar het geen aanduiding inhield van de voor de verweerders optredende pleitbezorger, niettemin nietig zijn wegens niet-naleving van deze substantiële formaliteit, zodanig dat het arrest, door de dagvaarding van 7 november 1962 impliciet geldig te verklaren, de in het middel aangeduide artikels 1, 61, 173, 414, 415, 1029 en 1030 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, 33 van de wet van 18 juni 1869, 94 van de wet van 27 ventôse jaar VIII en, voor zoveel als nodig, de artikelen 1317, 1319, 1320 en 1322 van het B.W., alsmede artikel 97 van de Grondwet miskend heeft;

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig voorgelegde stukken blijkt, dat de vordering, door verweerders tegen de eisers ingesteld voor de rechtbank van eerste aanleg, in handelszaken zitting houdende, en door het hoger beroep van laatstgenoemden bij het hof van beroep ahangig gemaakt, tot voorwerp heeft de nakoming en de uitlegging van de stipulaties van een overeenkomst, op 30 mei 1959 gesloten tussen de rechtsvoorganger van de verweerders en eiser, allebei vennoten-zaakvoerders van de eisende vennootschap, en bepalende, onder meer, dat de eerste aan de tweede, alle hem toebehorende maatschappelijke aandelen overdroeg; dat deze overeenkomst tussen vorenbedoelde vennoten werd besloten om een einde te maken aan de moeilijkheden spruitende uit hun onenigheid omtrent daden van heheer;

Overwegende dat uit deze vaststelling volgt dat het geschil betrekking heeft op een betwisting tussen vennoten ter zake van een handelsvennootschap, en dat de kennisneming daarvan derhalve, volgens artikel 12, 2°, van de wet van 26 maart 1867, hetwelk in het middel vermeld is, toegekend is aan de consulaire rechtbank, behoudens de

in lid 1 van deze wetsbepaling gestelde uitzonderingen, welke ten deze niet van toepassing zijn;

Overwegende dat het eerste onderdeel van het middel naar recht faalt en dat het tweede onderdeel bijgevolg, nu het geen voorwerp heeft niet ontvankelijk is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikels 1101, 1102, 1104, 1106, tot 1110, 1117, 1134, 1135, 1317, 1319, 1320, 1322, 1582, 1533, 1591, 1592 van het B.W. en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, na erop te hebben gewezen, « dat uit de vorenaangehaalde overeenkomst (die van 30 mei 1959) blijkt, dat partijen aan de door hen aangeduide deskundigen en, zo zij het niet eens worden, aan een derde deskundige, door hen gekozen als scheidsrechter tussen hen onherroepelijk de opdracht gegeven hebben om per 31 december 1957 de juiste situatie op te maken van de rekeningen en activa van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Ateliers Joseph Bassée » (thans eiseres), de sommen te bepalen welke de contractanten eventueel jegens de vennootschap of ook de ene jegens de andere schuldig zouden zijn, en tenslotte de waarde te schatten, per 31 december 1957 voormeld, van de maatschappelijke aandelen waarvan er 84, tegen de aldus vastgestelde prijs, door Bassée (thans eiser) afgekocht werden van Fauchet », het beroepen vonnis bevestigt en dienvolgens eiser veroordeelt tot de betaling van de hoofdsom van 673.218 frank, benevens de rente, die de prijs belichaamt van de overdracht van 84 maatschappelijke aandelen aan eiseres, ten voordele van eiser toegestaan door de rechtsvoorganger van de verweerders, alsmede eiseres tot de betaling van de hoofdsom van 127.789 fr., die het bedrag belichaamt van een schuld van de vennootschap jegens de rechtsvoorganger van de verweerders op de gronden « dat niet wordt aangevoerd dat voormelde overeenkomst aangetast was door dwaling, bedrog of geweld; dat onder deze voorwaarden de partijen gebonden zijn door het advies van de derde deskundige, gegeven ter uitvoering van meergemelde overeenkomst; dat in elk geval dit advies niet verkeerd blijkt te zijn ».

eerste onderdeel, terwijl, wanneer partijen met wederzijdse instemming een derde ermee belast hebben de prijs van een verkoop of het juiste bedrag van een schuld van de ene jegens de andere vast te stellen, zij geenszins gehouden zijn door de ramingen van die derde wanneer blijkt dat deze in zijn schattingen een gewichtige of grove vergissing heeft begaan; terwijl de eisers in de namens hen vóór het hof van beroep regelmatig genomen conclusie deden gelden, « dat in casu de derde deskundige, op wie een beroep gedaan werd bij gemis aan overeenstemming tussen de door de partijen gekozen deskundigen, een verslag heeft opgemaakt dat grove dwalingen op rechtsgebied en op het stuk van boekhoudingstechniek bevat », en dat derhalve « de eerste rechter zulke raming ten onrechte onherroepelijk verklaard heeft », zodanig dat, in zover het bestreden arrest op volstreekte wijze en zonder het minste voorbehoud te maken aangaande het bijzondere geval waarin de raming van de derde door een gewichtige vergissing zou zijn aangetast, verklaart dat » ... de partijen gebonden zijn door het advies van de derde deskundige, gegeven ter uitvoering van meergemelde overeenkomst (die van 30 mei 1959) », het al de in het middel aangeduide wetsbepalingen schendt;

tweede onderdeel, en terwijl, in zoverre de bestreden beslissing zich erbij bepaalt te reveleren, « dat in elk geval dit advies (van de derde deskundige) niet verkeerd blijkt te zijn », zij niet regelmatig met redenen omkleed is, daar zij geen passend antwoord verstrekt op de drie welbepaalde grieven welke ten aanzien van de ramingen van de derde deskundige door de eisers geuit werden in

hun vóór het hof van beroep regelmatig genomen conclusie, waardoor zij deden gelden, dat in casu de derde deskundige, op wie een beroep gedaan werd bij gemis aan overeenstemming tussen de door de partijen gekozen deskundigen, een verslag heeft opgemaakt dat grove dwalingen op rechtskundig gebied en op het stuk van boekhoudingstechniek bevat...; dat de appellanten (thans eisers) van oordeel zijn dat in de door de derde deskundige opgemaakte rekeningen de volgende rechtzettingen moeten worden aangebracht: 1) verbetering betreffende de te regulariseren voorlopige rekening; 2) schrapping van de posten «verschuldigde huurgelden» en «sociale lasten» in de creditrekening van Fauchet; 3) verbetering van de berekeningsbasissen in de werkwijze tot raming van het rendement van de onderneming, en bijgevolg van de waarde der maatschappelijke aandelen per 31 december 1957:

I. Te regulariseren voorlopige rekening:

Overwegende dat deskundige Leroy onder deze rubriek in het actief van de balans een som van 100.000 fr. opgenomen heeft die het voorwerp is geweest van een overmaking van geld als lening aan de vennootschap; Aangezien deze som, die in 1951 aan Fauchet overhandigd werd toen niet geboekt werd; Dat Fauchet die som heeft gebruikt, maar dat zij nooit in de cassa van de vennootschap is gekomen;

Overwegende dat de verantwoording van de uitgave door Fauchet ten behoeve van de vennootschap niet is gegeven, behalve in de perken van het strafdossier, onder bewering dat geheime commissielonen uitgekeerd werden;

Overwegende dat de kwestieuze post der balans einde 1957 gecreëerd werd in afwachting van de oplossing welke moest vallen op de tegen Fauchet ingespannen strafrechtelijke vervolging;

Overwegende dat de ontstentenis van een mogelijke regularisatie deze inschrijving van 100.000 fr. in de balans voorgoed fictief gemaakt heeft;

Overwegende dat de Heer Leroy uit het oog heeft verloren dat deze inschrijving ongedaan moest gemaakt worden en hij aldus onbetwistbaar een grove vergissing op boekhoudingsgebied heeft begaan;

Overwegende dat een verzet tegen het herstellen van dit verzuim zou indruisen tegen het gezond verstand, de «regelen der boekhouding en het verbintenissenrecht»;

II. Schrapping van twee posten in de creditrekening Fauchet:

Overwegende dat er betwist wordt dat de vennootschap aan Fauchet enige huur zou verschuldigd geweest zijn;

Overwegende dat Fauchet, die de balansen en de rekeningen der vennootschap opmaakte op zijn krediet nooit enig bedrag heeft vermeld of doen vermelden dat bevreemdelijk uit dien hoofde verschuldigd was;

Overwegende dat het de deskundige Logier is die op eigen initiatief en na de dood van Fauchet deze schuldvordering aan het licht heeft gebracht welke in feite nooit heeft bestaan, en welke de derde deskundige overgenomen heeft zonder een schijn van verantwoording of redelijke uitleg;

Overwegende, voorts, dat zo bruto wedden tot 31 december 1957 op het credit van Fauchet dienen te worden gebracht, zulks niet mag geschieden met de sociale bijdragen die ten laste van de werkgever zijn en die de vennootschap zelf aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid zal dienen te betalen;

Dat deze last, voorzeker, op het passief van de vennootschap moet worden geboekt, maar geenszins in aanmerking komt voor de bijzondere rekening van Fauchet;

Dat bijgevolg de rechtzettingen welke zijn voorge-

steld in het ter debatten overlegde verslag-Marchot dienen gedaan te worden;

III. Waarde van het maatschappelijk aandeel per 31 december 1957:

Overwegende dat het verslag-Marchot, na bovengenoemde rechtzettingen te hebben gedaan, de verbeterde balans geeft en onderzoekt wat de waarde van het maatschappelijk aandeel op voormelde datum is;

Overwegende dat het daartoe precies de onderzoeksmethode van deskundige Leroy toepast;

Overwegende, nochtans, dat bij het onderzoek naar de rendabiliteit van het bedrijf en aan de hand van de literatuur op dit stuk, alleen acht slaat om het rendement te bepalen, op de dividenden of winsten die buiten de normale bezoldigingen van de werkende vennoten in het bedrijf uitgekeerd zijn;

Overwegende dat zulke repartitie niet alleen strookt met de normale regelen die bij het onderzoek naar rentabiliteit van toepassing zijn, maar zij ten deze van rechtswege moet geschieden, ingevolge de artikels 12 en 15 van de statuten der vennootschap;

Overwegende dat deze statuten bepalen dat het bedrag van de bezoldigingen der zaakvoerders (en a fortiori van Fauchet die geen zaakvoerder was) door de algemene vergadering van de vennoten vastgesteld en bij de algemene onkosten gerekend wordt;

Overwegende dat de besluiten van de heer Marchot mitsdien met de werkelijkheid stroken en dienen bekrachtigd te worden (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Overwegende gewis, dat, vermits de rechtsvoorganger van de verweerders en eiser de tussen hen op 30 mei 1959 wettig tot stand gekomen overeenkomst tot hun wet gemaakt hebben, deze partijen evenmin als de rechter de door de derde gedane ramingen niet zouden kunnen wijzigen, zonder aan die overeenkomst andere gevolgen te geven dan die welke de contractanten hebben gewild; dat evenwel op dit beginsel een uitzondering wordt gemaakt in het geval onder meer dat de derde in zijn raming een grove vergissing heeft begaan;

Overwegende, enerzijds, dat het arrest dienvolgens niet, zonder schending van de in het middel aangeduide artikelen 1134 en 1592 van het B.W., heeft kunnen beslissen, op de enkele vaststelling dat er niet is aangevoerd dat meergemelde overeenkomst door dwaling, bedrog of geweld zou zijn aangetast, dat de partijen gebonden zijn door het advies van de derde, ter voldoening aan die overeenkomst gegeven;

Overwegende, anderzijds, dat het arrest, om het in het tweede onderdeel van het middel voorgestelde verweer af te wijzen zich ertoe beperkt te verklaren, «dat in elk geval dit advies (van de derde deskundige) niet verkeerd blijkt te zijn»;

Dat deze overweging geen antwoord inhoudt op de omstandige gegevens welke de eisers tot staving van bovenbedoeld verweer deden gelden; dat de rechter derhalve het in het middel aangeduide artikel 97 van de Grondwet heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zover het het hoger beroep van de eisers ontvankelijk verklaart en het beslist dat de eerste rechter terecht de conclusie heeft afgewezen waardoor de eisers de bevoegdheid van de in handelszaken uitspraak doende rechtbank hebben betwist;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

NOOT: Zie betreffende het tweede punt: De Page, IV, n° 41 C en R.P.D.B. Tw. Vente n° 172. De Page bespreekt de aard van het contract nog in V, n° 364. Cass. 5 juni 1953, R.W. 1953-1954, 701 behandelt een geval waarin de overeenkomst niet de basisbestanddelen ter berekening van de koopprijs of de gegevens, in verband waarmee de prijs door de deskundige kan worden vastgesteld, behelsde.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 16 juni 1966.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadshoer-verslaggever: M. Polet.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Faurès en Fally.

Overheidsdaad (Onrechtmatige). — Gemeente. — Wegen. — Kuil in buurtweg. — Weggebruiker maakt een omweg in een bos. — Verborgen gevaar in het bos. — Ongeval. — Tekortkoming van de gemeente. — Oorzakelijk verband.

Verweerster reed met een tractor over een buurtweg; daar de weg onbegaanbaar werd, reed zij op zeker ogenblik in het bos, waar zij viel en haar been verbrijzelde doordat de tractor een verborgen boomstronk had geraakt.

Door een soevereine beoordeling van de feiten heeft het bestreden arrest vastgesteld dat de gemeente in een buurtweg een kuil van 7 meter lang, drie meter breed en 0,70 meter diep had laten bestaan, en de weg dus een abnormaal gevaar vertoonde, dat dit abnormaal karakter bekend was en men zich had voorgenomen het te herstellen, maar geen enkele maatregel te dien opzichte was getroffen, ten slotte dat de onmogelijkheid de weg te gebruiken op de plaats van de kuil, het voor verweerster geoorloofd maakte in het bos te rijden en dat het gevaar dat dit bos vertoonde een verborgen gevaar was.

Uit die vaststellingen heeft het bestreden arrest wettelijk kunnen afleiden dat de gemeente aan de verplichting van veiligheid die op haar rust, tekortgekomen was en dat deze tekortkoming de oorzaak was van de door verweerster geleden schade.

Gemeente Harzé t/ Renard en Polet.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 21 juni 1965 door het Hof van beroep te Luik;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1382, 1383, 1384 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet, 50 van het decreet van 14 december 1780 betreffende de inrichting van de municipaliteiten, 3, 1° van titel XI van de wet van 16-24 augustus 1790 op de gerechtelijke inrichting, en 90, 12°, van de gemeentewet van 30 maart 1836, doordat het arrest eiseres aansprakelijk gesteld heeft voor het litigieus ongeval en haar ertoe veroordeeld heeft de schade te herstellen welke verweerster tengevolge van dit ongeval geleden heeft, om de redenen dat eiseres een fout begaan heeft door in een buurtweg, welke dient voor de exploitaties waarlangs hij loopt, een kuil te hebben laten voortbestaan welke hem onbegaanbaar maakte en door de gebruikers, ten deze verweerster, ertoe te verplichten in de plaats van de niet verboden, maar onbegaanbare, buurtweg een omweg te stellen welke schijnbaar gemakkelijk is, maar een verborgen gevaar vertoont, oorzaak van de val en van de ver-

wondingen van verweerster, dat het verband van oorzaak tot gevolg tussen deze fout en de schade zeker is en dat eiseres dus voor deze schade herstel verschuldigd is, terwijl 1°) het feit in een buurtweg welke dient voor de exploitaties waarlangs hij loopt een kuil te hebben laten voortbestaan welke hem onbegaanbaar maakt, niet noodzakelijk een tekortkoming uitmaakt op de verplichting van de gemeente slechts wegen die voldoende veilig zijn te vestigen en voor het verkeer te openen en, door aangepaste maatregelen, elk abnormaal gevaar te keer te gaan; het bestreden arrest in gebreke blijft vast te stellen dat, in de toestand waarin hij zich bevond, de door verweerster gebruikte buurtweg een abnormaal gevaar vertoonde; terwijl bovendien de onbegaanbaarheid van deze weg geenszins verweerster ertoe verplichtte de omweg te doen welke zij gedaan heeft en terwijl zij, van het ogenblik af dat zij vrijwillig koos deze omweg te doen, zich vrijwillig blootstelde aan de gevaren welke hij bood en waarvoor eiseres niet aansprakelijk kan gesteld worden (schending van al de in het middel aangeduide wetsbepalingen); 2° de motivering van het arrest zonder gepast antwoord de conclusies laat welke eiseres regelmatig in hoger beroep genomen had en waarin zij staande hield dat de plaatsgesteldheid door het slachtoffer volledig gekend was, dat dit slachtoffer niet noodzakelijk moest handelen zoals het het gedaan heeft, dat het hetzij kon terugkeren, hetzij andere oplossingen kiezen, namelijk een omweg doen, welke weliswaar belangrijk was maar van elk gevaar ontbloot, dat het bestaan van een kuil in een weg, zoals de weg door het slachtoffer gevolgd, volstrekt voorzienbaar was, dat de kuil volkomen zichtbaar was en dat in werkelijkheid het slachtoffer bewust de vlugste en de gemakkelijkste oplossing gekozen heeft, maar de enige die gevaarlijk was, vrijwillig een belangrijk risico op zich nemend, door een weg te gebruiken welke gelegen was in een bos en klaarblijkelijk voor het verkeer niet aangepast was, zonder sommige elementaire voorzorgen te nemen, zoals dit de plaatsen te erkennen (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt dat, de dag van het ongeval, verweerster een tractor bestuurde en dat zij een buurtweg gebruikt had; dat op een zeker ogenblik, daar de weg onbegaanbaar werd, zij in het bos reed, maar dat daar de tractor een verborgen boomstronk geraakt had, verweerster viel en haar been verbrijzeld werd;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat eiseres staande hield dat de door de verweerster geleden schade voortsproot uit de door verweerster zelf begane onvoorzichtigheid; dat te dien opzichte, haar conclusie lieten gelden dat «de plaatsgesteldheid volledig door het slachtoffer dat in de onmiddellijke nabijheid woont bekend was, en dat in elk geval, deze plaatsgesteldheid volkomen zichtbaar was»; dat «het om de bijzonder onbelangrijke, om niet te zeggen onbeduidende reden is een rol draad te gaan terugzoeken, dat het slachtoffer de beslissing getroffen heeft in het bos te rijden» en dat verweerster «kon terugkeren» of «andere oplossingen kiezen, namelijk een omweg te maken welke weliswaar nogal aanzienlijk was, maar van elk gevaar ontbloot»;

Overwegende dat het arrest erop wijst «dat de weg niet verboden was...» dat vruchteloos gedaagde in beroep (hier eiseres) de geschiktheid van de door appellante (hier verweerster) gedane verplaatsing betwijfelt, dat het aan de gemeente niet behoort de redenen te betwisten waarom een gebruiker de openbare weg

gebruikt; dat eveneens het vervoer van prikkeldraad, zelfs indien hij zich in de nabijheid bevond, door tractor meer aangewezen was, in acht genomen de aard van het materiaal, dan per drager» en dat, wanneer verweerster d.g. in het bos gereden is, «de aanwezigheid van in het gras en de bladeren verborgen stronken voor haar een verrassing uitgemaakt heeft welke haar waakzaamheid verijdeld heeft»;

Dat het arrest aldus gepast de in het onderdeel van het middel bedoelde conclusie van eiseres beantwoordt;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat de openbare machten de verplichting hebben slechts wegen die voldoende veilig zijn aan te leggen en voor het openbaar verkeer te openen; dat, buiten het geval dat een vreemde oorzaak, welke hun niet kan verweten worden, hen verhindert de verplichting van veiligheid welke op hen rust te vervullen, zij door aangepaste maatregelen, elk abnormaal gevaar moeten voorkomen, dit gevaar weze verborgen of zichtbaar;

Overwegende dat de aansprakelijkheid van de gemeenten, in zake wegenis, niet alleen gesteund is op de algemene regel welke door artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek bepaald wordt, maar nog op bijzondere bepalingen; dat de artikelen 50 van het decreet van 14 december 1789 en 3, 1°, van titel XI van de wet van 16-24 augustus 1790 op de gerechterlijke inrichting aan de waakzaamheid en aan het gezag van de gemeentekorpsen alles toevertrouwen wat de veiligheid en de gemakkelijheid van doorgang in de openbare wegen aanbelangt en dat artikel 90, 12°, van de gemeentewet van 30 maart 1836 het college van burgemeester en schepenen ermee gelast de buurtwegen te doen onderhouden;

Overwegende dat, in strijd met wat het middel veronderstelt, de bestreden beslissing er zich niet toe beperkt te affirmeren dat de eisende gemeente in een buurtweg een kuil heeft laten bestaan welke deze weg onbegaanbaar maakte; dat het arrest ook verklaart dat de kuil een lengte van zeven meters, een breedte van drie meters en een diepte van zeventig centimeters had; dat het aldus vaststelt dat de door verweerster gebruikte weg een abnormaal gevaar vertoonde; dat het arrest er vervolgens op wijst «dat dit abnormaal karakter gekend was en dat men zich voornam het te herstellen» maar dat geen enkele maatregel te dien opzichte getroffen werd; dat het ten slotte vaststelt dat de onmogelijkheid de weg te gebruiken, op de plaats waar de kuil zich bevond, «het voor appellante geoorloofd maakte in het bos te rijden» en dat het gevaar dat dit vertoonde «een verborgen gevaar» was;

Overwegende dat uit deze vaststellingen welke op een soevereine beoordeling van de feiten steunen, de rechter wettelijk heeft kunnen afleiden dat eiseres aan de verplichting van veiligheid welke op haar rust tekortgekomen was en dat deze tekortkoming de oorzaak was van de door verweerders geleden schade;

Dat geen van de onderdelen van het middel kan aangenomen worden;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 25 oktober 1966.

Voorzitter-verslaggever: M. Van Beirs.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

1. Notaris. — Aftredend. — Bewaring en overhandiging van de minuten en inning van de honoraria. — Overhandiging van het notarisprotocol.
2. Belastingen op de inkomsten. — Aftredend notaris. — Prijs van overdracht van het notarisprotocol. — Art. 25, § 1, 3° van de gecoördineerde wetten. — Niet toepasselijk.

1. *De artikelen 54 tot 59 van de wet van 25 ventôse jaar XI houdende regeling van het notarisambt regelen slechts de bewaring en de overhandiging van de minuten en repertoria, alsmede de invorderingen wegens de akten waarvan de honoraria nog verschuldigd zijn en wegens baten van de uitgiften. Het feit dat de aftredende notaris verplicht is het notarisprotocol, dat deel uitmaakt van zijn vermogen, te overhandigen aan zijn opvolger, sluit niet in dat de overdracht een beroepsbezigheid uitmaakt.*

2. *De artikelen 25, § 1, 3°, 30 en 42 van de gecoördineerde wetten op de inkomstenbelastingen treffen de prijs niet van de overdracht van een notarisprotocol door de gewezen notaris aan zijn opvolger; die overdracht staat buiten de uitoefening van zijn beroepsbezigheid en heeft geenszins het karakter van een verrichting van zijn ambt.*

Minister van Financiën t/ Van der Auwermeulen.

Gelet op het bestreden arrest, op 19 maart 1963 gewezen door het Hof van beroep te Gent;

Over de exceptie van niet-ontvankelijkheid, tegen de cassatievoorziening opgeworpen en afgeleid uit het feit dat enerzijds drie onderscheiden grieven zonder onderling rechtsverband in «het middel» voorkomen en, anderzijds, recht en feiten erin vermengd zijn;

Overwegende, enerzijds, dat het middel het arrest slechts verwijt dat het heeft beslist dat het aangeslagen bedrag voortkomt uit een verrichting die vreemd is aan eiser's beroepswerkzaamheden als notaris; dat de verschillende overwegingen in zijn betoog strekken tot bewijs dat de overdracht van een notarisprotocol een aan het notarisambt ten nauwste verbonden handeling is, en dat de daaruit voortvloeiende baten dan ook als bedrijfsinkomsten belastbaar zijn; dat zij dus neerkomen op een enkele grief;

Overwegende, anderzijds, dat het middel het Hof de enige rechtsvraag voorlegt of de opbrengst van de overdracht van een notarisprotocol een aan de belasting onderworpen bedrijfsinkomen is;

Dat de exceptie van niet-ontvankelijkheid niet kan worden aangenomen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 25, paragraaf 1, 30, 42 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd bij besluit van de Regent van 15 januari 1948, en 54 tot 59 van de wet van 25 ventôse jaar XI (16 maart 1803) inhoudende regeling van het notarisambt,

doordat het bestreden arrest beslist dat het door verweerster wegens overdracht van zijn notarisprotocol geïnde bedrag van 1.500.000 frank niet onder de bedrijfsbelasting en de aanvullende personele belasting valt, op grond dat de overdracht van een notarisprotocol een aan de beroepswerkzaamheden van de aftredende notaris vreemde verrichting is, een uitzonderlijk feit

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

dat geenszins het karakter heeft van een verrichting van zijn ambt en dat de door de opvolger betaalde prijs de tegenwaarde is van een bestanddeel van het vermogen van de overdrager, en niet de vrucht van zijn beroepsbezigheid,

terwijl, krachtens de bepalingen van de artikelen 54 tot 59 van de wet van 25 ventôse jaar XI (16 maart 1803), houdende regeling van het notarisambt, de aftredende notaris verplicht is zijn notarisprotocol aan een andere notaris over te dragen, dat de overdracht van een notarisprotocol dus noodzakelijk een aan het notarisambt ten nauwste verbonden handeling is; dat artikel 25, paragraaf 1, van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd bij besluit van de Regent van 15 januari 1948, slaat op alle inkomsten van de beroepswerkzaamheden, met inbegrip van de opbrengst van een uitzonderlijke verrichting in het kader van deze werkzaamheden; dat de omstandigheid dat het bestanddeel, waarvan de tegenwaarde 1.500.000 frank bedraagt, deel uitmaakte van het vermogen van de overdrager, geenszins uitsluit dat dit bestanddeel de opbrengst van de beroepswerkzaamheden van de overdrager is;

Overwegende dat het arrest vaststelt, zonder dienaangaande bestreden te worden, dat de overdracht van het notarisprotocol niet de bedragen omvat die wegens reeds verdiende honoraria of schuldvorderingen moeten worden ontvangen;

Overwegende dat de artikelen 25, paragraaf 1, 3°, 30 en 42 van de gecoördineerde wetten niet slaan op de opbrengst van om het even welke winstgevende verrichting, maar slechts op de inkomsten of baten die het gevolg zijn van de uitoefening van een beroepsbezigheid; dat de gemelde bepalingen derhalve de prijs niet kunnen treffen van de overdracht van een notarisprotocol door de gewezen notaris aan zijn opvolger, welke overdracht aan de uitoefening van zijn beroepsbezigheid vreemd is en geenszins het karakter heeft van een verrichting van zijn ambt;

Overwegende dat de artikelen 54 tot 59 van de wet van 25 ventôse jaar XI slechts de bewaring en de overhandiging van de minuten en repertoria regelen, alsmede de invorderingen wegens de akten waarvan de honoraria nog verschuldigd zijn en wegens baten van de uitgiften; dat het feit dat de aftredende notaris verplicht is het notarisprotocol, dat deel uitmaakt van zijn vermogen, te overhandigen, niet insluit dat de overdracht een beroepsbezigheid uitmaakt;

Dat het middel naar recht faalt,

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT. — Verg. Cassatie 7 januari 1964 en 25 februari 1964, Pas, 1964, I, 473 en 680.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 19 november 1965

Voorzitter: M. Rutsaert
Raadsheer-verslaggever: M. Busin
Advocaat-generaal: M. Depelchin
Advocaat: Mr. Bayart

Arbeidsovereenkomst (bedienden). — Opzegging. — Aanduiding van de duur. — Verwijzing naar de «wettelijke opzeggingstermijn». — Nietige opzegging.

De opzegging die het begin van de opzeggingstermijn bepaalt, doch betreffende de duur ervan naar de «wettelijke opzeggingstermijn» verwijst, laat het ogenblik onzeker waarop het bediendencontract een einde zal nemen.

Daar de aldus gegeven opzegging naar luid van art. 14 van de wetten betreffende het bediendencontract nietig is, heeft de tegenpartij het recht zich op de nietigheid te beroepen, zelfs indien zij zich niet omtrent de duur van de opzeggingstermijn vergist heeft.

Bauduin t/ N.V. Ets. Dardenne.

Gelet op de bestreden sententie, op 29 april 1963, door de Werkrechter-raad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden, gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 130 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek, 14 en 15 van de wetten betreffende het bediendencontract bij het koninklijk besluit van 20 juli 1955 samengeordend,

doordat de bestreden sententie eiseres haar vordering ontzegt heeft strekkende tot betaling van een opzeggingsvergoeding, hierop gesteund dat de door verweerder betekende opzegging nietig was om de duur van de opzeggingstermijn niet aangeduid te hebben, om de reden dat door op 23 oktober 1961 aan eiseres een wettige opzegging uitmakende welke vanaf 1 november 1961 in werking zal treden», verweerder klaar en duidelijk zou verwezen hebben naar de opzeggingsstermijn van drie maand, bepaald door artikel 15-1°, lid 1, van de samengeordende wetten betreffende het bediendencontract, en om de reden dat eiseres zich omtrent de duur van de opzeggingstermijn geenszins vergist heeft, terwijl artikel 14, lid 3, van de samengeordende wetten betreffende het bediendencontract met nietigheid sanctioneert de opzegging, betekend door een geschrift dat de duur van de opzeggingstermijn niet vermeldt, en de enige aanduiding van het feit dat men de bedoeling heeft een wettige opzegging te betekenen niet kan beschouwd worden als gelijkstaande met de aanduiding van de duur van de opzeggingstermijn in het geschrift waarbij de opzegging betekend wordt,

terwijl eiseres het volstreekte recht had zich op deze nietigheid te beroepen, zelfs indien zij zich omtrent de duur van de opzeggingstermijn niet vergist had,

terwijl artikel 15-1°, lid 1, van de samengeordende wetten betreffende het bediendencontract voor het in dit lid bedoeld geval, bepaalt dat de opzeggingstermijn minstens drie maand bedraagt waaruit volgt dat, in dit geval, als wettelijk moet beschouwd worden elke opzeggingstermijn van drie maand of meer, en dat het begrip van «wettelijke opzeggingstermijn» niet met een bepaalde duur van opzeggingstermijn overeenkomt, en terwijl de rechters in feitelijke aanleg, door te beweren dat in haar brief van 23 oktober 1961 verweerder klaar en duidelijk verwezen had naar de opzeggingstermijn van drie maand, door artikel 15-1°, lid 1, van de samengeordende wetten betreffende het bediendencontract bepaald, de bewijskracht welke deze brief krachtens de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek bezit geschonden hebben;

Overwegende dat de sententie vaststelt dat verweerder bij aangetekende brief van 23 oktober 1961 eiseres haar opzegging in de volgende bewoordingen betekend heeft: «Gedieve deze brief te beschouwen als een wettige opzegging uitmakende welke vanaf 1 november 1961 in werking zal treden»;

Overwegende dat artikel 14, lid 3, van de wetten betreffende het bediendencontract, bij koninklijk besluit van 20 juli 1955 samengevoegd, met nietigheid de opzegging sanctioneert welke het begin en de duur van de opzeggingstermijn niet aanduidt;

Overwegende dat indien de aan eiseres gegeven opzegging het begin van de opzeggingstermijn bepaalt, zij de duur ervan niet aanduidt;

Dat inderdaad de vermelding « wettelijke opzeggingstermijn » waarnaar de opzegging verwijst het ogenblik onzeker laat waarop het contract een einde zal nemen;

Overwegende dat daar de aldus gegeven opzegging naar luid van bovengemeld artikel 14 nietig is, eiseres, zelfs indien zij zich niet omtrent de duur van de opzeggingstermijn vergist had, het recht had zich op de nietigheid te beroepen;

Dat de sententie niet vaststelt dat zij eraan geldig verzaakt heeft zulks te doen;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden sententie in zover zij over de vergoeding voor opzegging uitspraak doet;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechtssraad van beroep te Bergen, kamer voor bedienden.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 6 december 1965.

Voorzitter: M. Van Beirs.

Raadshoof-verslaggever: M. Trousse.

Advocaat-generaal: Mr. Mahaux.

Onrechtmatige daad - Oorzakelijk verband tussen fout en schade - Begrip.

De omstandigheid dat schade zich niet zou hebben voorgedaan indien een fout niet was begaan, houdt niet in dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen die schade en een andere fout.

Ursmer & Copois t/ Bury e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 17 maart 1965 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

I. In zover de voorzieningen tegen de beslissingen over de strafvordering gericht worden:

a) door Albert Ursmer, verdachte:

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

b) door Aril Copois, burgerrechtelijk aansprakelijke partij:

Overwegende dat eiser geen middel aanvoert;

II. In zover de voorzieningen gericht worden tegen de beslissingen over de burgerlijke rechtsvorderingen die de verweerders Sophie Bury en Alfred Thery tegen de eisers hebben ingesteld:

Overwegende dat de eisers van hun voorzieningen afstand gedaan hebben;

III. In zover de voorzieningen gericht worden tegen de beslissingen over de burgerlijke rechtsvorderingen die de verweerders Maurice Maillet, Léa Maillet en Gaston Maillet tegen de eisers hebben ingesteld:

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1382, 1383, 1384, inzonderheid lid 3, van het Burgerlijk Wetboek en, voor zoveel als nodig, 418 van het Strafwetboek en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, in zijn verandering van het beroepen vonnis waarin wegens de door dame Helbois begane fout beslist was dat de eisers jegens de verweerders slechts ten belope van twee derden aansprakelijk waren, beslist dat de volledige aansprakelijkheid voor het ongeval rust op de eisers en hen derhalve veroordeelt om de verweerders volledig te vergoeden, op grond « dat dame Helbois, die bij het ongeval gedood werd, ook een foutieve gedraging heeft gehad; dat, toen ook zij te dicht en te snel het voor haar rijdende voertuig volgde en verrast werd door het maneuver, dat de genaamde Daumerie aan het stuur van zijn Citroën aankondigde en regelmatig uitvoerde, dame Helbois, bij gebrek aan voldoende ruimte om zonder bezwaar te kunnen stoppen, op de laatste seconde getracht heeft links af te wijken of in te halen, van welk maneuver zij heeft moeten afzien wegens het opkomen uit tegengestelde richting van de vrachtwagen die de Heer Malevez bestuurde; dat gelet op de plaatsgesteldheid, dame Helbois, indien zij op voldoende afstand gebleven was van het voertuig Daumerie, dit zonder bezwaar rechts zou hebben kunnen inhalen, maar dat dient te worden opgemerkt dat niets bewijst dat er zich een ongeval zou hebben voorgedaan, indien de door Ursmer bestuurde vrachtwagen niet met geweld in botsing gekomen was met het voertuig van dame Helbois; dat dit laatste voertuig immers de botsing met de Citroën van Daumerie zou hebben kunnen vermijden, dank zij een weliswaar snel uitwijken van deze laatste die het ongeval zag aankomen, terwijl de vrachtvoerder Malevez zijnerzijds zo dicht mogelijk naar rechts reed om een ruim deel van de rijbaan vrij te maken; dat niettegenstaande de foutieve gedraging van dame Helbois geen enkele fout in verband met de schade tegen haar wordt bewezen », terwijl, volgens de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek de schuld in noodwendig oorzakelijk verband met de schade staat wanneer, zonder de schuld, de schade, zoals zij zich in concreto voordoet, niet zou zijn geschied en dat in het onderhavige geval uit de vermeldingen van het arrest niet blijkt dan zonder de schuld van dame Helbois het ongeval, zoals het zich heeft voorgedaan, niettemin geschied zou zijn met dezelfde schadelijke gevolgen, waaruit voortvloeit dat de rechter in feitelijke aanleg geen wettelijke rechtvaardiging geeft voor zijn beslissing dat geen enkele in verband met het ongeval staande fout ten laste van dame Helbois bewezen is:

Overwegende dat, na er te hebben op gewezen dat ook « dame Helbois, die de dood bij het ongeval gevonden heeft een foutieve gedraging heeft gehad » en deze beschrijft zoals het middel het aangeeft, het arrest verklaart « dat niets aantoonde dat een ongeval zich zou hebben voorgedaan indien de door Ursmer bestuurde vrachtwagen niet met geweld tegen het voertuig van dame Helbois was komen aanbotsen »; dat het daaruit besluit dat « niettegenstaande de foutieve gedraging van dame Helbois geen fout in oorzakelijk verband met het ongeval bewezen is tegen de laatstgenoemde »;

Overwegende dat de omstandigheid dat schade zich niet zou hebben voorgedaan indien een fout niet was begaan, niet inhoudt dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen die schade en een andere fout;

Overwegende dat het Hof van beroep uit de voornoemde vaststelling niet wettelijk het besluit heeft kunnen trekken dat het daaruit wil afleiden;

Dat door uitsluitend te steunen op deze vaststelling en deze gevolgtrekking om te beslissen dat « de vol-

ledige aansprakelijkheid voor het ongeval op de verdachte Ursmer rust» en de eisers te veroordelen tot de volledige vergoeding van de gevolgen van dit ongeval, het hof de in het middel aangehaalde wettelijke bepalingen heeft geschonden; dat dit middel gegrond is;

Om die redenen :

Beveelt de afstand van de voorzieningen van de eisers tegen de beslissingen over de burgerlijke partijen die de verweerders Sophie Bury en Alfred Thery tegen hen hebben ingesteld;

Vernietigt het bestreden arrest, in zover het uitspraak doet over de burgerlijke rechtsvorderingen van de verweerder Maillet, behalve in zover het beslist dat eiser een fout heeft begaan die hem aansprakelijk stelt;

Beveelt dat van het thans gewezen arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de eisers in de kosten van hun voorzieningen tegen de beslissingen over de strafvordering en over de burgerlijke rechtsvorderingen van Sophie Bury en Alfred Thery, veroordeelt de andere verweerders in de overige kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

RAAD VAN STATE.

4e Kamer. — 20 september 1966.

Voorzitter : Mr. Mees.

Raadsheren : Mrs. Adriaens en Vermeulen.

Auditeur : Mr. Van Assche.

Advokaat : Mr. Van Ryn.

Gebruik der talen in bestuurszaken. — Art. 13 § 1, der wet van 2 augustus 1963. — Vraag aan de gouverneur tot vertaling in het Frans van een schrijven van de controleur der belastingen te Tervuren in het Nederlands aan een belastingplichtige gericht. — Weigering van de gouverneur. — Weigering gerechtvaardigd. — Voorwaarden voor het uitreiken van Franse vertaling. — Proceduur voor de Raad van State. — Gebruik der talen. Memorie van antwoord dient gesteld in de taal van het gebied waar de betwisting haar oorsprong had.

De controleur der belastingen te Tervuren vraagt aan een belastingplichtige, die nagelaten heeft zijn aangifteformulier in te dienen, met een in het Nederlands gesteld schrijven, een aantal inlichtingen ten einde te kunnen overgaan tot de aanslag van ambtswege.

De bestemming van dit schrijven, steunend op art. 13 § 1 der wet van 2 augustus 1963, vraagt aan de gouverneur der provincie Brabant een Franse vertaling van dit stuk uit te reiken, wat door de gouverneur werd geweigerd.

Deze weigering was rechtmatig.

Het voorschrift van art. 13 § 1 van bedoelde wet legt slechts aan de gouverneur de verplichting op een Franse vertaling van een Nederlands stuk af te leveren, voor zover de belanghebbende de noodzaak van een vertaling aantoonst; noodzaak kan slechts aanwezig zijn wanneer het gaat om akten waarvan gebruik moet worden gemaakt tegenover derden, die moeten worden geacht de taal waarin de akte gesteld is niet te verstaan. De bekendheid of onbekendheid met die taal van de betrokken particulier komt niet aan de orde bij de beoordeling van de vraag of er al dan niet noodzaak is.

J. De Prins t./ Gouverneur van de provincie Brabant.

Arrest nr. 11.965.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing vervat in een brief dd. 8 december 1964 gericht aan verzoeker en waarbij de gouverneur van de provincie Brabant weigert gevolg te geven aan diens aanvraag om, met toepassing van artikel 13, § 1, eerste en tweede lid van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, kosteloos een gewaarmerkte vertaling in het Frans te bekomen van het stuk dat als opschrift draagt « Vraag om inlichtingen » en dat hem op 6 november 1964 door de controleur der belastingen te Tervuren was toegezonden;

Overwegende dat verzoeker vraagt dat de memorie van antwoord, door de tegenpartij in het Nederlands gesteld, uit de debatten zou worden geweerd; dat hij beoogt dat die memorie, krachtens artikel 26, §§ 1 en 2, van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State, als nietig moet worden beschouwd omdat de gouverneur van de provincie Brabant, partij onderworpen aan de wet op het gebruik van de talen in bestuurszaken, voor zijn akten en verklaringen de taal moet gebruiken die hem opgelegd is door de wet en hij in het onderhavig geval verzoeker van antwoord moest dienen in de door hem gebruikte taal, namelijk het Frans;

Overwegende dat de zaak die aan de gouverneur was voorgelegd, namelijk de vraag of een stuk door een plaatselijke dienst in het Nederlands taalgebied gericht aan een inwoner van hetzelfde gebied, door zijn toedoen moest worden vertaald, haar oorsprong had in dat gebied, derhalve aldaar gelocaliseerd was en door het provinciebestuur in het Nederlands moest worden behandeld en trouwens, zoals uit het dossier blijkt, behandeld werd; dat artikel 26, § 1, van de wet van 23 december 1946 voor de aldaar bedoelde akten het gebruik voorschrijft van de taal waarin aan de betrokken particulier moet worden geantwoord; dat de vraag van verzoeker niet kan worden ingewilligd;

Overwegende dat de controleur der belastingen te Tervuren aan verzoeker een door hem ondertekend schrijven richtte dat luidde als volgt: « Met spijt heb ik vastgesteld dat U nagelaten hebt uw aangifteformulier over het aanslagjaar 1964 — inkomsten van 1963 — ingevuld terug te zenden. Ten einde te kunnen overgaan tot aanslag van ambtswege op basissen die zo dicht mogelijk de werkelijke inkomsten benaderen, verzoek ik U beleefd, de op de keerzijde met een "X" gemerkte vragen, binnen de twintig dagen te willen beantwoorden. Uw medewerking zal me helpen de te vestigen aanslag correct te berekenen en zodoende zal U elke onaangename bekommernis van financiële aard kunnen bespaard worden »; dat de vragen waarop de controleur om antwoord verzocht in feite, behalve de vraag betreffende de gezinstoestand, vooral verzoeken waren om toezending van bepaalde stukken en attesten; dat verzoeker op 3 december 1964 tot de gouverneur een brief richtte waarvan de inhoud, afgezien van de beleefdheidsformule, beperkt was tot hetgeen volgt: « J'ai l'honneur de vous demander la traduction du document ci-joint, conformément à l'article 13, § 1, de la loi du 2 août 1963 »; dat de gouverneur als grond voor zijn beslissing opgeeft dat de wet van 2 augustus 1963 aan de provinciegouverneurs voorschrijft gewaarmerkte vertalingen uit te reiken van akten betreffende particulieren, getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen, die door plaatselijke diensten gesteld zijn, doch niet van brieven of formulieren door die diens en aan particulieren toegezonden;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat de bestreden beslissing strijdig is met artikel 13, § 1, eerste en twee-

de lid, van de wet van 2 augustus 1963, bepalingen die luiden als volgt: « Iedere plaatselijke dienst, die in het Nederlandse of in het Franse taalgebied gevestigd is, stelt de akten die particulieren betreffen, in de taal van zijn gebied. Iedere belanghebbende die er de noodzaak van aantoonst kan zich kosteloos een gewaarmerkte vertaling in het Nederlands, in het Frans of in het Duits, naar gelang van het geval laten uitreiken. De vertaling heeft waarde van uigifte of van gelijkkluidend afschrift. De belanghebbende vraagt ze aan de gouverneur van de provincie van zijn woonplaats... »; dat hij betoogt dat als akte in de betekenis van de ingeroepen bepalingen moet worden aangemerkt elk stuk, door een aldaar bedoelde plaatselijke dienst gesteld zelfs onder vorm van een brief, wanneer het rechtsgevolg heeft voor de betrokken particulier; dat volgens hem het stuk dat hem door de controleur was toegezonden een vraag om inlichtingen is, als bedoeld in artikel 222 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, waaraan de belastingplichtige moet gevolg geven binnen een bepaalde termijn, op straffe van aanslag van ambtswege en zelfs van geldboete overeenkomstig de artikelen 256 en 339 van hetzelfde Wetboek;

Overwegende dat verzoeker bovendien betoogt dat het bepaalde in artikel 13, § 1, tweede lid, ruim moet worden uitgelegd omdat het de strengheid van een voorschrift van de wet op het gebruik van de talen in bestuurszaken mildert en zodoende de voorrang van het grondwettelijk beginsel van het vrije gebruik van de talen herstelt;

Overwegende dat deze stelling van verzoeker berust op een verkeerd begrip van het onderwerp van genoemde wet en van de strekking van bewuste wetsbepaling; dat immers die wet enkel het gebruik van de talen door de openbare diensten regelt en dat die bepaling voor die diensten geen terugkeer naar het vrije gebruik van de talen betekent, doch hun integendeel een bijkomende verplichting oplegt, namelijk een vertaling uit te reiken van stukken die in een bij de wet voorgeschreven taal zijn gesteld;

Overwegende dat, al mocht in het eerste lid van artikel 13, § 1, dat aan de plaatselijke diensten voorschrijft de akten die particulieren betreffen te stellen in de taal van hun gebied, onder die akten moeten worden verstaan alle stukken die dienen tot vaststelling van een rechtshandeling, de verplichting een kosteloze vertaling van zodanige stukken uit te reiken, door het tweede lid van die bepaling aan de gouverneur opgelegd, slechts geldt voor zover de belanghebbende de noodzaak van een vertaling aantoonst; dat noodzaak in de betekenis van die bepaling slechts kan aanwezig zijn wanneer het gaat om akten waarvan gebruik moet worden gemaakt tegenover derden, die moeten worden geacht de taal waarin de akte gesteld is niet te verstaan en dat de bekendheid of onbekendheid met die taal van de betrokken particulier niet aan de orde komt bij de beoordeling van de vraag of er al dan niet noodzaak is; dat immers de bepaling volgens welke de vertaling waarde van uigifte of van gelijkkluidend afschrift heeft, slechts zin heeft wanneer aan zodanig gebruik is gedacht; dat bovendien artikel 8, § 2, van de wet van 28 juni 1932 betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken hetzelfde recht op vertaling in geval van aangetoonde noodzaak verleende als de ingeroepen bepaling en dat uit de parlementaire voorbereiding van die wet (Senaat 1931-1932, nr. 100, bl. 100 en bijlage II) blijkt dat de onbekendheid van de betrokken particulier met de taal waarin een hem betreffende akte moest worden gesteld geen voldoende reden werd geacht voor de uitreiking van een vertaling;

Overwegende dat verzoeker geen reden voor zijn aanvraag om vertaling had opgegeven; dat het stuk om vertaling waarom hij heeft verzocht uiteraard niet dient om tegenover derden te worden gebruikt; dat er derhalve in het onderhavig geval geen noodzaak als bedoeld in de ingeroepen bepaling kan aanwezig zijn en dat de weigering

van de gouverneur om een vertaling van dat stuk uit te reiken reeds alleen daardoor verantwoord is; dat het beroep niet gegrond is.

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De kosten, ten bedrage van 750 frank, komen ten laste van verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 12 november 1966.

Voorzitter: M. Maréchal.

Raadsheren: M.M. Liard en Grenez

Advokaat-Generaal: Ms. Cerckel.

Advokaten: Mrs. Vermeylen en Jean Diercxsens

Onrechtmatige daad. — Een auto, klaar om te rijden, onbewaakt laten staan. — Fout. — Ongeval na diefstal van de auto. — Oorzakelijk verband.

De eigenaar van een auto die zijn voertuig, klaar om te rijden, naast de openbare weg onbewaakt laat staan met ongesloten deuren, terwijl de contactsleutel in het open handschoenkastje ligt en het contact trouwens zonder die sleutel kan worden aangezet, begaat een fout in de zin van art. 1382 B.W.

Wanneer het voertuig in de beschreven toestand gestolen wordt en de dief een ongeval veroorzaakt, bestaat er een oorzakelijk verband tussen de fout van de eigenaar en de uit het ongeval voor derden voortvloeiende schade.

N.V. De Noordstar en Boerhave t./ Steppe.

Gezien, in gelijkvormige uigifte, het vonnis gewezen op 2 juni 1964 door de rechtbank van koophandel te Antwerpen, waarvan geen betekening wordt overgelegd en waartegen, op 6 november 1964, een naar vorm en tijd regelmatig beroep werd ingesteld;

Aangezien vaststaat dat geïntimeerde een autovoertuig, rijdensklaar, naast de openbare weg, op de niet afgesloten bouwgrond, gelegen nevens zijn garage, onbewaakt had laten staan, dat de deuren van die wagen niet op slot waren, terwijl de contactsleutel in het open handschoenkastje lag en het contactslot trouwens van die aard was dat, zelfs zonder behulp van een sleutel, het contact kon worden aangezet indien het slot ervan op « off » stond, hetgeen het geval was na en dienvolgens vermoedelijk ook vóór de feiten;

Aangezien het voertuig, aldus achtergelaten, in de nacht van 22 op 23 maart 1960, gestolen werd en de dief wat verder in aanrijding kwam met het stilstaand voertuig van De Winter Frans, dewelke voor deze schade vergoed werd door appellante, zijn « omnium » verzekeeraarster, die zodus thans in zijn rechten is gesubrogeerd;

Aangezien, in strijd met hetgeen geïntimeerde beweert, niet vaststaat dat de dief aldaar gekomen was met de bedoeling « kost wat kost met een wagen weg te rijden »;

Aangezien de « fout », zoals zij bij artikel 1382 van het burgerlijk wetboek omschreven wordt, niet alleen de door de wet verboden feiten omvat, doch ook alle andere feiten welke, het algeheel der omstandigheden in aanmerking genomen, als een gedragdwaling kunnen beschouwd worden, dit is een daad of een feit die niet zouden gesteld worden door een voorzichtig en bezonnen mens, bekommerd om de mogelijke nadelen die er voor derden zouden kunnen uit voortvloeien;

Aangezien bijgevolg zonder belang is dat, ten tijde van het gebeurde, de wetgever nog niet uitdrukkelijk geboden had, aan iedereen die een motorrijtuig alléén laat, de nodige voorzorgsmaatregelen te treffen ter voorkoming van enig verkeerd gebruik (usage abusif);

Aangezien geïntimeerde, met zijn voertuig in de aangehaalde omstandigheden achter te laten, een fout beging, vermits aldus alle voorwaarden verenigd waren onder dewelke het aan om het even welke voorbijganger ook, mogelijk werd zonder de minste moeite zich van het voertuig meester te maken en het in beweging te brengen, met alle nodige gevolgen die daaruit konden voortspruiten;

Aangezien daartegen niet opweegt dat bewuste auto-wagen van geen inschrijvingsteken voorzien was, daar dit gebrek, hetwelk trouwens in de heersende duisternis, door de dief niet eens blijkt opgemerkt te zijn geweest, alleszins het aanzetten en wegvoeren van de wagen niet kon beletten of belemmeren;

Aangezien oorzakelijk verband bestaat tussen een fout en een schade zodra bevestigd kan worden dat, bij ontstentenis van de fout, de schade zich niet zou hebben voorgedaan zoals zij «in concreto» voorkomt en dit causaal verband blijft bestaan niettegenstaande tussenkomst van een of meer andere fouten die ook noodzakelijk waren om de schade te berokkenen;

Aangezien zulk oorzakelijk verband tussen bovenaangehaalde fout van geïntimeerde en de schade voor dewelke vergoeding wordt geëist vaststaat vermits de dief het voertuig slechts heeft kunnen stelen en de schade aan het voertuig van De Winter slechts heeft kunnen veroorzaken in de omstandigheden waarin zulks gebeurde, omdat hij de wagen van geïntimeerde in de hogerbeschreven toestand aangetroffen heeft, waartegen niet opweegt de ijdele veronderstelling die ter zake met de werkelijkheid niets gemeens heeft dat hij de diefstal wellicht ook had kunnen plegen met gebruik van braak of van valse sleutels;

Aangezien de omvang der schade ter voldoening verantwoord wordt tot beloop van 46.500 frank, bedrag tot hetwelk de eis voor het Hof wordt herleid;

Om deze redenen

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend,

Ontvangt het beroep;

Bevestigt het bestreden vonnis waar de vordering impliciet ontvangen werd, hetgeen hier uitdrukkelijk wordt gedaan;

Doet het teniet voor het overige;

Wijzigend desbetreffend:

verklaart de eis gegrond;

veroordeelt geïntimeerde aan appellante te betalen, ten titel van schadevergoeding: 46.500 frank (zesenvestigduizend vijfhonderd frank), te vermeerderen met de vergoedende intresten sinds 19 juni 1960 (datum waarop De Winter door appellante vergoed werd) tot 20 december 1963 (datum van de inleidende dagvaarding) en met de gerechtelijke intresten sindsdien;

veroordeelt geïntimeerde tot de kosten in eerste aanleg.

Verwijst hem tevens in de kosten in beroep.

NOOT: Verg. Hof Brussel (9e kamer), 27 september 1933, R.W. 1963/64, 919.

HOF VAN BEROEP TE GENT.

5de Kamer. — 24 januari 1967.

Voorzitter: M. E. Verougstraete.

Raadsheren: M.M. De Witte en Van Bever.

Advokaat-generaal: M. Versée.

Advokaten: Mrs. Blomme en De Beukelaer.

Bevoegdheid en aanleg. — Vatbaarheid voor hoger beroep. — Art. 37, 3e bevoegdheidswet. — Samenstelling van eis en wedereis ontstaan uit hetzelfde feit. — Toepasselijk op een verkeersongeval.

De stelling volgens dewelke ieder persoon, die schade lijdt ingevolge een onrechtmatige daad, in deze schade een individuele titel vindt die voor de bepaling van de aanleg afzonderlijk in aanmerking moet genomen worden, is niet toepasselijk op art. 37 3de lid van de bevoegdheidswet.

Het «feit» dat de werkgever in laatstvermelde tekst bedoelt als grond én van een eis én van een wedereis, heeft noodzakelijkerwijze een ruimere betekenis. In de gewone betekenis is een ongeval in zijn geheel als één feit te aanzien. Eis en wedereis tot vergoeding voor de schade ontstaan uit een ongeval dienen dus samengeteld te worden om de vatbaarheid voor hoger beroep te beoordelen.

Van Hauter & Vanderhaeghen,

Advies van het O.M.

De wagens aan beide partijen toebehorende kwamen op 4 december 1964 in botsing op de autostrade te Afsnee. Er was alleen materiële schade. Geïntimeerden namen het initiatief appellant te dagvaarden in betaling van de schade, 14.000 fr. bedragende. Bij wedereis vroeg appellant betaling van de door hem geleden schade, zijnde 22.058 fr. De hoofdeis werd toegekend, en de wedereis afgewezen door vonnis dd. 4 december 1965 van de rechtbank van koophandel te Gent, waartegen hoger beroep. Geïntimeerde werpt de niet-ontvankelijkheid op van het hoger beroep.

Aldus rijst eens te meer de vraag of in dergelijk geval, naar luid van art. 37, 3e lid bevoegdheidswet het bedrag van eis en wedereis mag samengeteld worden om de aanleg te bepalen, en de oplossing van die vraag hangt af van de betekenis die men geeft aan het woordje «feit» in de zinsnede «uit het feit dat de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt».

De rechtspraak is er over verdeeld, zelfs in de schoot van het Hof alhier, en, naar ik merk, ook in het Hof van beroep te Brussel.

De eerste Kamer van uw Hof (naar mijn weten: 22 juni 1962 in zake Braeckman t./ Danneels; 17 mei 1962 in zake Vanderhoeven t./ De Stercke, verwijzende naar Cass. 8 september 1960, R.W. 61/62, 163; 24 mei 1962 in zake Carpentier t./ Heldenbergh, verwijzende naar Cass. 2 april 1959, J.T. 59 702) en bv. Brussel, 12 juni 1959, R.W. 59/60, 292 oordelen dat eis en wedereis in eenzelfde verkeersongeval hun oorsprong vindende, niet mogen worden samengeteld.

Die rechtspraak houdt voor dat iedere partij, door haar eigen schade een individuele titel bezit, dat het begrip «feit» dat de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt moet worden opgevat niet in de zin van een loutere gebeurtenis, maar als een juridisch feit, hetgeen gelijkstaat met het begrip «oorzaak» of «titel» voorkomende in de artikelen 23 en 25 van de bevoegdheidswet.

Uw Kamer beslist, naar mijn weten (28 februari 1955, R.W. 55/56, 1522 en noot F.B.; 18 februari 1963 in zake

Meyfroot t./ Eagle Star; 12 maart 1963 in zake Rabaey t./ Auleyt; 24 juni 1963 in zake Vermeersch t./ Dobbeleere; 27 juni 1963 in zake Maryns t./ d'Ursel steeds in andere zin, en ook bv. Brussel, 26 januari 1962 (Pas. 63, II, 45). Die rechtspraak steunt dan op de overweging dat « nu bij de wijziging van art. 37 van de bevoegdheidswet door de wet van 15 maart 1932 de samenvoeging van de eis en de wedereis voorgeschreven werd tot bepaling van de aanleg, zodra de wedereis wortelt in dezelfde overeenkomst of hetzelfde feit als de oorspronkelijke vordering, de omstandigheid dat de werkgever het « feit » vermeldde en niet de « oorzaak » of « titel » zoals in andere bepaling wel gedaan wordt (art. 23 en 25), dient erkend te worden en zulks in der voege dat het aangewende woord zijn gebruikelijke en normale betekenis behoudt; dat het « feit » aldus voorkomt als de gebeurtenis die zich metterdaad heeft voorgedaan en een ruimere betekenis heeft dan de « oorzaak » of de « titel » van een vordering (Vgl. ook A.P.R. Tw. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van Koophandel, nr. 91 en 92; en A. Le Paige; Examen de la jurisprudence 1952-1954; Juridictions et Compétence en matière civile » in R.C.J.B., 1955, nr. 92 blz. 85-86).

Deze laatste zienswijze lijkt me spijs alles het meest overtuigend.

Nu is het juist dat men bij het ontwerpen van de hervormingen die de wet van 15 maart 1932 zouden worden, was uitgegaan van de gedachte dat om eis en wedereis samen te stellen, en terzelfdertijd de bevoegdheid van de rechtsmacht, die de hoofdeis behandelt, uit te breiden, beide eisen zouden voortspruiten uit dezelfde « oorzaak ».

(Eerste verslag van het Bestendig Comité van de Raad voor Wetgeving nrs 18, 24, 27, 32, Pasinomie, 1932, blz 46-50). Maar er werd onmiddellijk op gewezen dat het woord « oorzaak » in art. 23, wel degelijk toen door het Hof van Cassatie in een arrest van 22 maart 1900 (Pas. I, 187) bepaald als « het contract of het juridisch feit dat tot grondslag ligt van de hoofdeis », alsmede in art. 25, het woord « titel », tot heel wat verwarring aanleiding gaf, en het beter ware, om alle verwarring met het begrip « oorzaak » uit het burgerlijk recht te vermijden, ineens te zeggen in het nieuw ontworpen art. 37, 3e lid: het kontrakt zelf of het feit dat ten grondslag ligt... » (Pasinomie, ib. nr. 60, blz. 62).

Nu kan men nog beweren dat men toen nog steeds die definitie van het Hof van Cassatie van 22 maart 1900 op het oog had en eigenlijk dacht aan een « juridisch feit ».

In de commissie van Justitie van de Kamer achtte men « la réforme telle qu'elle est définie par le projet de loi marque un progrès sérieux du concept juridique de la procédure reconventionnelle au point de vue tant de la compétence que du ressort » (Pasinomie ibid, nr. 99, blz. 77).

Men wilde dus vooruitgaan, en zou ik zeggen, indien men hetzelfde als vroeger gewild had, dan was dit niet vooruitgaan.

Maar in de Senaat verklaarde de verslaggever onomwonden: « Quand la loi emploie l'expression « fait » après le mot « contrat » elle indique nécessairement par là, tout fait quelconque, qui, ne dérivant pas d'un contrat, est la source d'un quasi-contrat, d'un délit ou d'un quasi-délit » (Pasinomie, ibid, nr. 125, blz. 83).

In de geest van de wetgever ging het dus wel over « un fait quelconque » wat me helemaal vreemd schijnt aan de beperking tot een « rechtsfeit ».

Indien men, de hierboven aangehaalde rechtspraak na gaat merkt men dat het arrest cassatie 8-9-1960 (R.W. 61/62, 163) alsmede een recent arrest cass. 30 jan. 1965 (Pas. 65, I, 541) over de interpretatie van art. 23 gaat: hier wordt dan van « rechtsfeit » gesproken en het is begrijpelijk, vermits het Hof van Cassatie dan de definitie geeft van wat een « oorzaak » is, d.w.z. een oorzaak in de juridische zin van het woord, en dan is een bloot feit nooit

een oorzaak op zichzelf, maar dan vindt iemand in de rechtsgevolgen van het feit, dus in het rechtsfeit, de « oorzaak » van zijn eis. Wat t.o.v. art. 23 geldt, lijkt me echter van weinig belang t.o.v. « le fait quelconque » van art. 37, 3de lid.

Het arrest van 2 april 1959 (J.T. 59, 702, en Pas. 59, I, 762), handelt wel over art. 37, lid 3 en in de tekst wordt inderdaad 2 maal gezegd dat de beide onderdelen van de wedereis in de behandelde zaak « ne dérivent d'aucun des faits juridiques qui servent de fondement à l'action principale ». In de in de Pasicrisie gegeven sommaire, is dit woordje « juridique » reeds weggefallen. En indien men de zaak nagaat rijst inderdaad de vraag of men aan het bezigen van dat woordje « juridique » wel de algemene draagkracht mag toekennen die men er wil aan geven, want in die bepaalde zaak was de grond van de hoofdeis nu werkelijk een juridisch feit;

hij strekte met name tot vernietiging en van een overeenkomst en van een testament (hij was niet geschat geweest), terwijl de wedereis, slechts gesteld voor het geval de hoofdeis werd ingevilligd, tot betaling strekte van leningen, en tot terugbetaling van verstrekt onderhoud. Waar men dan zegt dat de wedereis niet wortelde in hetzelfde « juridisch feit » dan de hoofdeis, dan is dit juist vermits de hoofdeis op een « juridisch » feit (testament) bv. steunde maar dan moet men er niet noodzakelijk uit afleiden, naar mijn oordeel, in strijd met de formele wettekst, dat eis en wedereis steeds in een « juridisch » feit zouden moeten wortelen.

Enkele meer praktische beschouwingen — misschien in rechte minder pertinent — schijnen me ook ten voordele van het behoud van vroegere rechtspraak te zijn:

1e) het spel der regelen van bevoegdheid en aanleg doet al heel wat gevallen ontstaan waarin een beslissing die logischerwijze voor iedereen dezelfde zou moeten zijn, nochtans voor de ene onveranderbaar moet blijven, en voor de andere niet. Het is onnodig dat aantal gevallen te vergroten als de wet toelaat het niet te doen. Men denke aan de hypothesis waarin, bij een aanrijding, één partij 26.000 fr. schade heeft, en de andere 24.000 fr.

2e) het werkelijk belang, voor ieder der partijen in het geval als het hier behandelde, is inderdaad 14.000 fr. + 22.000 fr. Principieel volgens de gestelde eisen, is het het ene ontvangen of het andere betalen. Dit is niet het geval wanneer bv. 3 slachtoffers van een ongeval van de dader elk 20.000 fr. eisen. Voor deze laatste kan alles te samen wel het belang van 60.000 fr. verkrijgen, maar voor ieder der eisders blijft het belang tot 20.000 fr. beperkt. In het thans betwiste geval heeft het « feit » dat het voorwerp der betwisting is, werkelijk voor beide partijen een belang dat de 25.000 fr. overtreft.

3e) in het strafrecht althans zou men er niet aan twifelen, wanneer een onderzoek gevorderd wordt, b.v. zelfs tegenover een formeel in betichting gestelde autogeleider wegens bij een verkeersongeval veroorzaakte onopzettelijke letsels en vermits de onderzoeksrechter « in rem » onderzoekt, dus het feit, dat in dat feit de gehele aanrijding bedoeld wordt, wat impliceert dat de onderzoeksrechter de oorzaken van de aanrijding opzoekt, zonder daarom gebonden te zijn door kwalificaties of inbetichtingstellingen door het openbaar ministerie in de vordering tot onderzoek bepaald.

Die aanrijding in onderhavig geval is een typisch « fait quelconque » die de grondslag is van eis en wedereis, die dus mogen samengeteld worden, zodat het hoger beroep ontvankelijk is.

Over de grond van de zaak: geïntimeerde Vanderhaeghen André reed, op 4 december 1964 toen het nog donker was, op de autostrade die met sneeuw en ijzel bedekt was, en zeer glad. Ook de zichtbaarheid was door sneeuwval

beperkt. Door de vertraging van een voor hem rijdend voertuig, moest hij lichtjes remmen, zijn wagen begon te slippen en kwam dwars te staan op het rechter rijvak. Even daarna (men weet niet hoelang daarna) kwam daar appellant aan die plots voor zich de dwarsstaande wagen van Vanderhaeghen bemerkte, remde, maar door de gladheid van de baan toch tegen de wagen aankwam.

Geïntimeerde beweert dat dit alles gebeurde op de afrit van de autostrade, zodat er dus verlichting was, en dat de hindernis die zijn wagen uitmaakte, dus goed zichtbaar was.

Er is niets van: de rijkswacht zegt dat het donker was, en op het plan is er geen sprake van afrit. Alles goed bekeken haalt geïntimeerde zijn bewering uit een eigenaardige interpretatie van appellants besluiten: deze schrijft dat de aanrijding zich voordeed aan het einde van de afrit van de Leiebrug (dalende helling) en geïntimeerde maakt ervan dat de aanrijding zich voordeed aan de afrit « van de autostrade ».

Wat men aan appellant verwijt is dat hij zijn snelheid niet heeft geregeld, gelet op de weersomstandigheden, om tijdig te kunnen stoppen. Ten slotte is dat wat ook geïntimeerde deed, als men ten minste aanneemt dat het aanpassen van zijn snelheid aan de weersomstandigheden ook inhoudt dat men zo moet rijden dat men bij een lichte remming niet dwars op de baan tot stilstand komt.

Het enige verschil is dat geïntimeerde voor zich iets voorzienbaar had, met name een wagen die licht remde, terwijl appellante onverwachts vóór zich een wagen kreeg die dwars op de baan stond, wat op een autostrade toch normaal een onvoorzienbare hindernis is.

Dat die dwarsstaande auto nu wel achterlichten had en voorlichten die brandden, maakt er toch geen gewoon voorzienbare hindernis van. Het lijkt me dus dat het geïntimeerde is die de verantwoordelijkheid voor de aanrijding moet oplopen, in alle geval toch voor het grootste deel.

Arrest

Gehoord partijen in hun middelen en konklusies;

Gezien de stukken, waaronder de uitgifte van het bestreden vonnis d.d. 4-12-65 van de rechtbank van koop-handel te Gent;

Nopens de ontvankelijkheid van het beroep:

Overwegende dat eis en wedereis betrekking hebben op hetzelfde verkeersongeval, en de eerste 14.000 fr., de tweede 22.058 fr. bedragen; dat de ontvankelijkheid van het beroep afhangt van de kwestie of tot bepaling van de aanleg eis en wedereis mogen samengeteld worden;

Overwegende dat volgens art. 37 lid 3 van de bevoegdheidswet eis en wedereis samengeeld worden indien ze uit hetzelfde feit ontstaan;

Overwegende dat in de rechtspraak dit woord « feit » tot verschillende interpretaties aanleiding gegeven heeft;

Overwegende dat volgens sommigen ieder persoon die schade lijdt ingevolge een onrechtmatige daad, in deze schade een individuele titel vindt die voor de bepaling van de aanleg afzonderlijk in aanmerking moet genomen worden; dat deze stelling, afgezien van wat erover kan gezegd worden wanneer men ze toepast op art. 23 en 25 van de bevoegdheidswet, zeker niet toepasselijk is op art. 37; dat immers de schade opgelopen door een eiser nimmer een wedereis kan doen ontstaan, zodat bewuste interpretatie aan art. 37 van de bevoegdheidswet alle toepassingsveld zou ontnemen in het aquiliaans domein; dat het « feit » waarvan de wet voorziet dat het én een eis én een wedereis kan gronden, noodzakelijk een ruimer betekenis heeft; dat trouwens het woord zelf het aanduidt; dat wanneer op grond van de schade hun berokkend door een

onvrijwillige doodslag de echtgenote en de kinderen van het slachtoffer een vordering instellen, het wellicht, met een deel van de rechtspraak, mogelijk zal zijn te verklaren dat ieder vordering een afzonderlijke oorzaak heeft, maar niet dat er zoveel « feiten » zijn als benadeelde bloedverwanten; dat trouwens in de voorbereidende werkzaamheden van de wet het woord « feit » bepaald werd als « tout fait quelconque qui ne dérivant pas d'un contrat est la source d'un quasi contrat, d'un délit ou d'un quasi-délit » (Pasinomie 1932, blz. 83);

Overwegende dat volgens een ander deel van de rechtspraak het « feit » bestaat in de onrechtmatige daad waaruit schade is voortgevloeid; dat volgens deze interpretatie eenzelfde verkeersongeval zich ontleedt in zoveel feiten als er verantwoordelijke weggebruikers zijn wier foutieve gedragingen tot het ongeval hebben bijgedragen;

Overwegende dat ook deze rechtspraak de bedoeling van de wetgever miskent, terwijl alleen met deze bedoeling conform is de opinie die het woord « feit » in zijn courante betekenis neemt, en het ongeval in zijn geheel als één enkel feit aanziet;

Overwegende dat niet uit het oog mag verloren worden dat de nieuwe tekst van art. 37 lid 1 en 3 werd ingevoerd met het doel de rechtspleging te vereenvoudigen, en dat naast het woord « overeenkomst » dat gans het contractueel domein omvat, het woord « feit » gans het delictueel en quasi-delictueel domein betreft, waarin de nieuwe dispositie beoogde de vermenigvuldiging van de processen en de mogelijkheid van tegenstrijdige beslissingen te vermijden, met nl. de geschillen in geheel hun samenhang door eenzelfde rechter te doen beslechten; dat deze uitslag niet bereikt wordt indien het « feit » niets anders is dan de foutieve gedraging van de tegenpartij; dat men zich zelfs mag afvragen of een tegeneis kan ontstaan uit een fait in deze enge betekenis genomen; dat voormelde wetsbepaling integendeel haar volle uitwerking bekomt indien als « feit » wordt aangezien de gehele gebeurtenis, die één knoop vormt van handelingen en verantwoordelijkheden, waarvan de appreciatie, in een gezonde rechtsbedeling, eenzelfde blik en eenzelfde oordeel vergt (In deze zin A.P.R., V^o beroep nr. 92, Le Paige, Rev. crit. 1955 nr. 92);

Overwegende dat het niet moeilijk is deze stelling door tekstargumenten te bekrachtigen;

Overwegende dat het verkeerd zou zijn aanduidingen te zoeken in art. 23 en 25 van de bevoegdheidswet, waar gesproken wordt van oorzaak en titel van de vorderingen; dat immers de voorbereidende werkzaamheden die geleid hebben tot het stemmen van het gewijzigd art. 37, aantonen dat de woorden « overeenkomst of feit dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt » precies werden gekozen om de rond de woorden oorzaak en titel ontstane betwistingen te vermijden (Pasinomie 1932, blz. 62); dat om de bedoeling van de wetgever na te gaan, het veel eerder past art. 37 derde lid in parallel te brengen met de artt. 24, 26 en 27, die voortspruiten uit dezelfde grondgedachten als art. 37 derde lid, t.w. dat telkens een vordering implicaties heeft die het bedrag van het gevorderde te buiten aan, het geheel van het geschil in aanmerking genomen wordt om de betwiste waarde en derhalve de vatbaarheid voor beroep te bepalen; dat in zake verkeersongevallen het klaarblijkend is dat eis en tegeneis tot eenzelfde geheel behoren, bij zoverre dat in casu b.v. het voor ieder der twee partijen onafscheidbaar erom gaat én zijn schade vergoed te zien én te ontsnappen aan de schadevordering van de tegenpartij, zodat voor ieder de waarde van het geschil 14.000 + 22.058 = 36.058 fr. bedraagt;

Overwegende dat om art. 37 derde lid, dat de bepaling van de aanleg betreft, te interpreteren, het ook aangewezen is uit te zien naar de praktijk in zake toepassing van art. 37 lid 1, dat handelt over de bevoegdheid, en ook spreekt van het « feit » dat aan de oorspronkelijke vordering ten

grondslag ligt; dat volgens deze beschikking de vrederechter en de rechtbanken van koophandel kennis nemen van de uit gezegd «feit» ontstane wedereisen; dat ten aanzien van het begrip van het woord «feit» de praktijk van voornoemde rechtbanken in de zin is die boven wordt verdedigd, tzt. dat wanneer een wedereis wortelt in hetzelfde verkeersongeval als de hoofdeis deze rechtbanken zich als bevoegd aanzien; dat deze praktijk een vast en onbesproken karakter heeft, en de huidige zaak, die voortkomt van een rechtbank van koophandel, daar een illustratie van is;

Overwegende dat in zake bepaling van de aanleg bij toepassing van art. 37 lid 3 de praktijk niet zo algemeen is, maar dat toch een belangrijk deel van de rechtspraak, o.m. in de drie beroepshoven, in dezelfde zin is;

Overwegende dat het merkwaardig is dat nooit een van die talloze beslissingen aanleiding gegeven heeft tot verbreking; dat de verbrekingsarresten die soms aangehaald worden zgz. in strijdige zin, andere gevallen betreffen (Verbr. 8 sept. 1960 R.W. 1961/62, kol. 163; 2 april 1959, J.T. 1959, blz. 702; 30 jan. 1965, Pas. 541);

Oevrwegende dat uit de beschouwingen hierboven volgt dat waar in casu eis en tegeneis uit hetzelfde feit t.w. hetzelfde verkeersongeval voortspruiten, ze tot bepaling van de aanleg samengeteld moeten worden, met het gevolg dat het beroep *ratione summae* ontvankelijk is;

Ten gronde:

Overwegende dat het vaststaat dat geïntimeerde, ingevolge remming op gladde baan, geslipt is en zich in dwarse stand op de rechterhelft van de rijbaan geïmmobiliseerd heeft;

Overwegende dat dit gebeurde in volle duisternis op een onverlicht vak van de autostrade (geïntimeerde zegt het helemaal anders, doch heeft blijkbaar het strafdossier niet gelezen vooraleer te konkluderen); dat de zichtbaarheid daarenboven gehinderd was door sneeuwval;

Overwegende dat het wegslijpen en de immobilisatie van geïntimeerdes wagen niet konden gezien worden door appellant, om reden dat deze laatste niet op korte afstand volgde, en de Leiebrug een scherm tussen de twee wagens uitmaakte;

Overwegende dat de verlichting van geïntimeerdes wagen, toen hij dwars over de baan stond, niet of althans niet op merklijke afstand kon gezien worden;

Overwegende dat appellant derhalve verrast geweest is door de aanwezigheid op de autobaan, bij donker weder en door sneeuwval verminderde zichtbaarheid, van een zo goed als onverlichte hindernis; dat deze hindernis voor hem onvoorzienbaar was, en hij derhalve in de aanrijding geen schuld heeft; dat integendeel de fout van geïntimeerde klaarlijkend is, vermits geïntimeerde na slipping dwars over de baan kwam stil te staan, wat veronderstelt dat hij niet meester was van zijn snelheid of onbehandig geremd heeft;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;
Gehoord in openbare terechtzitting advocaat-generaal Versée in zijn eensluidend advies;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis teniet;

Opnieuw wijzend:

Veroordeelt geïntimeerde om aan appellant te betalen de som van tweeëntwintigduizend achteenvijftig frank met de gerechtelijke intrest;

Wijst de oorspronkelijke vordering als ongegrond af;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instanties.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van pleitbezorger De Ryck.

NOOT: Een pas zeer onlangs gepubliceerd arrest van het Hof van Cassatie is ingelijks in dezelfde zin: Cass. 24 december 1965, Pas, 66, 1, 569.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE IEPER

21 december 1966.

Voorzitter: M. Talpe.

Rechters: M.M. Verbeke en Couckuyt.

Advocaten: Mrs. Baetens en van Tyghem.

1. Tekeningen en modellen. — Bescherming. — Ver-eisten.

2. Onrechtmatige mededinging. — Vorm van flessen.

1. Eiseres verwijt gedaagde de nabootsing van het model van een fles in plastic.

Om beschermd te worden moet het model een nieuw aspect of een oorspronkelijke vorm vertonen; dit aspect of die vorm moet tevens een artistieke eigenschap, hoe gering ook, bezitten. Het model moet echter niet nieuw zijn in zijn elementen: een originele combinatie van reeds bekende elementen is vatbaar voor bescherming, als het geheel voldoende nieuw is om van vroegere verwezenlijkingen onderscheiden te worden. Kwade trouw in hoofde van de nabootser is geen vereiste voor de burgerlijke vordering.

In casu is het nieuw aspect niet aanwezig, want het blijkt dat er een voorafbestaand model in glas was, dat, aangepast aan de nieuwe materie, noodzakelijk de elementen moest vertonen waarvan eiseres de originaliteit inroept, terwijl tevens dient opgemerkt te worden dat flessen in plastic die voor een zelfde gebruik dienen, hetzelfde fatsoen plegen te hebben.

2. In de handel is het een algemeen en toegelaten gebruik dat bepaalde produkten van dezelfde aard, maar van verschillend merk, in identieke of gelijkaardige flessen worden verkocht met alleen andere etiketten om ze te differentiëren.

P.V.B.A. André & Jean Ducatillon t./
N.V. Oliefabrieken Debeil.

1. Overwegende te horen zeggen voor recht dat verweerster zich plichtig maakt aan nabootsing van een nijverheidsmodel, zijnde een fles in plastic, alsook aan ongeoorloofde mededinging; zoniet, minstens aan één van beide;

2. Verweerster verbod te horen opleggen nog verder de nagebootste fles te vervaardigen, te bezitten, aan te bieden en te verkopen;

3. Verweerster te horen veroordelen tot het betalen aan eiseres ener schadevergoeding van tweehonderdduizend Frank;

4. eiseres te horen machtigen het tussengekomen vonnis als «gerechtelijk herstel» te publiceren op kosten van verweerster;

5. verweerster te horen veroordelen tot de gerechtelijke intresten en de gedingskosten.

Wat betreft de nabootsing:

Overwegende dat eiseres beweert een fles in plastic materiaal te hebben gecreëerd dienstig ter verpakking van oliën en met volgende uiterlijke kenmerken:

a) de hals van de fles vertoont een schuine lijn;

b) die harmonisch uitloopt in een bol, vormende het bovenste gedeelte van de fles;

c) onder deze bol zijn twee inspringende ringen aangebracht;

d) het onderste van de fles bestaat uit een opeenvolging van horizontale groeven;

Dat aanlegster beweert dat dit model de bescherming geniet van het Koninklijk besluit van 29 januari 1935 en van de wet van 22 maart 1886 betreffende de auteursrechten;

Overwegende dat aanlegster verder beweert dat verweerster deze fles met inbegrip van de rode en witte schenkstop heeft nagebootst, met alleen deze verschillen:

a) de bodem van de fles tot drie centimeter hoogte,

b) de slankere vorm wegens hoogteverschil van twee centimeter voor de fles van verweerster.

Overwegende dat verweerster als bijkomend verschil aanstipt: de groeven beginnen op een andere hoogte, liggen dichter bij elkaar en lopen niet tot onderaan;

Overwegende dat, waar de fles van verweerster niet volledig identiek is aan die van aanlegster, — hetgeen duidelijk zichtbaar is wanneer men ze naast elkaar plaatst, — er echter wel verwarring mogelijk is wanneer men beide flessen afzonderlijk ziet; dat die gelijkenis voldoende is om van nabootsing te kunnen spreken (Novelles: Dessins & Modèles nr. 82; Pand. Belges contrefaçon de Modèles et de Dessins, nr. 22);

Overwegende dat het er dus op aankomt na te gaan of de fles van aanlegster de bescherming van de wet kan genieten; dat, om beschermd te worden, het model een nieuw aspect of een originele vorm met vertonen (art. 1 K.B. 29.1.1935); dat tevens dit nieuw aspect of die originele vorm een artistieke eigenschap, hoe klein die ook moge zijn, moet bezitten (Novelles: Dessins et Modèles, nrs. 5 en volgende); dat, aan de hand van deze maatstaven huidige vordering verder dient onderzocht te worden;

Overwegende dat verweerster vooreerst opwerpt dat de plasticfles, die aanlegster beweert gecreëerd te hebben in 1964, helemaal niet nieuw was; dat op dat ogenblik talrijke plasticflessen voorzien van brede of smalle groeven op de Europese en Belgische markten waren; dat de groeven een technisch procédé uitmaken om de stevigheid te verhogen, terwijl ook de bolvorm algemeen gebruikt werd en feitelijk werd gecreëerd door de Verreries Fauquez op verzoek van verweerster doch zonder exclusiviteit;

Overwegende dat het juist blijkt dat de onderdelen zelf van de fles welke verweerster beweert gecreëerd te hebben, op zichzelf niet origineel zijn; er worden inderdaad verschillende plasticflessen ter zake voortgebracht waarvan er meerdere voorzien zijn van groeven, technisch procédé welke voor de stevigheid aan te raden is (zie schrijven Solvic onder bewijsstukken van verweerster); verder vertoont de fles Fauquez, waarvan de vroegerheid niet wordt betwist, een bolvorm in de aard van het model van aanlegster;

Overwegende nochtans dat, om van de wettelijke bescherming te kunnen genieten, het niet vereist is dat het werk volstrekt nieuw zou zijn in al zijn elementen; dat iedere oorspronkelijke en nieuwe combinatie van reeds gekende elementen of bestanddelen toebehorende aan het openbaar domein, vatbaar is voor bescherming van het ogenblik af dat haar geheel een nieuw voorkomen vertoont, een nieuwe indruk geeft, zodat een nieuw effect bereikt wordt dat aanspraak kan maken op voldoende oorspronkelijkheid om van vroegere verwezenlijkingen te kunnen gescheiden worden (Beroep Gent: 14-3-1961, R.W. 1961-62, kol. 1260; Burg. Rb. Brussel 25-2-1959, J.T. 1959, p. 690);

Overwegende dat het bewijsmateriaal door aanlegster voorgebracht aantoonde dat het door haar tot stand gebrachte model een studie met zich bracht, welke langs meerdere schetsen en vormen om tot de eindelijke vervaardiging van de fles leidde; dat deze fles zeker de artistieke eigenschappen vertoont nodig tot de wettelijke bescherming;

Overwegende dat thans nog dient onderzocht of er ook een nieuw aspect en een originele vorm in de fles van aanlegster aanwezig is;

Overwegende dat verweerster dit ten stelligste betwist en voorhoudt dat zij in ieder geval zich inspireerde op de fles Fauquez welke ouder is dan de twee in het geding behandelde modellen; dat zij beweert dat in elk geval van opzettelijke nabootsing geen sprake kan zijn;

Overwegende dat, voor wat de burgerlijke vordering omtrent nabootsing betreft, er geen kwade trouw is vereist (Novelles: Dessins et Modèles, nr. 84 & 85);

Overwegende dat in ieder geval blijkt dat de fles Fauquez bestond en door partijen gekend was vóór aanlegster haar model creëerde; dat dit niet betekent dat aanlegster zelf naar dit model zou gewerkt hebben, doch dat dit ook niet belet dat verweerster zich door dit model kon laten inspireren om tot haar model te komen;

Overwegende dat bij vergelijking tussen het model Fauquez en het model van verweerster, het opvalt dat deze een merkbare gelijkenis vertonen door verweerster aangepast aan de nieuwe materie, plastic, namelijk door het toepassen van het door Solvic aangeraden technisch procédé der groeven en door het inkorten van de hals, welk laatste kon en ook goedkoper moest worden, gezien de plasticfles niet sluit met de gewone kurk doch met een schenkstop; (dit inkorten van de hals werd trouwens door Bekum ook aangeraden aan aanlegster: zie haar bewijsstukken Farde IV, onderfarde 1, nrs. 2 en 3);

Overwegende dat een technisch procédé slechts door de wet op de brevetten beschermd wordt (Novelles: Dessins et Modèles, nrs. 17 en 18) en, waar deze bescherming uit niets blijkt, beide partijen er gebruik konden van maken; dat verweerster, zo ze de glazen fles Fauquez als voorbeeld nam om dit model in plastic te vervaardigen en zo ze zich om de technische noodwendigheden van de plasticfles bekommerde, ze noodzakelijk tot deze groeven moest komen; dat door zelfde technische eisen ook aanlegster tot de groeven kwam;

Overwegende dat het eenvoudig nieuw gebruik van een model in glas voor een model in plastic niet beschermbaar is (Novelles: Dessins et Modèles, nr. 30);

Overwegende dat in de zin van wat voorafgaat, verweerster ook terecht opmerkt, aan de hand van voortgebrachte stukken, dat ze reeds einde 1962 in onderhandeling was met de firma Bekum, gespecialiseerd in het fabriceren van machines om plasticflessen te maken; dat ook blijkt dat verweerster langs het Huis Walraevens om bij de firma Bekum een aanvraag om offerte deed voor de « moule » van haar fles op datum van 26-10-1964, als wanneer volgens aanlegster zelf in haar eerste besluiten zij haar eigen fles slechts op 29 oktober 1964 op de markt bracht;

Overwegende dat in die redenering het mogelijk is, zoals verweerster beweert, dat ook de schets welke aanlegster voorbrengt onder haar bewijsstukken (Farde VI, onderfarde I) niet door verweerster zelf werd opgesteld;

Overwegende dat het ook wel interessant is de beschouwing in aanmerking te nemen, gemaakt door de firma Bekum in haar proef van 8 februari 1966 aan aanlegster: « Nous avons plusieurs fois fait l'observation

que des bouteilles en plastique qui sont destinées pour le même but ont la même façon»; dat waar aanlegster als kommentaar daarbij aanvoert dat die zin klaarblijkelijk enkel bestemd is «om te proberen zijn eigen schip schoon te wassen», dit ook een aanwijzing kan zijn omtrent de mogelijke makers van de schets van verweerster;

Overwegende dat de fles van aanlegster dus het door de wet vereiste nieuw aspect niet vertoont;

Overwegende dat wegens al wat voorafgaat, dit deel van de vordering ongegrond voorkomt;

Wat betreft de onrechtmatige mededinging:

Overwegende dat aanlegster voor dit punt zich steunt op het feit dat verweerster verwarring zou hebben gesticht of gepoogd te stichten tussen haar inrichting en/of producten, en de inrichting en/of producten van aanlegster; dat namelijk partijen in rechtstreekse concurrentie zouden staan bij het aanbieden aan eenzelfde cliënteel van handelaars van verpakking van oliën voor de aan deze handelaars toebehorende merken; dat de fles zonder etiket wordt aangeboden aan dit cliënteel en dan ook in die gedaante dient beoordeeld;

Overwegende dat aanlegster verder aanvoert dat, zelfs moest de verwarring het gevolg zijn van louter toeval, zij nog onrechtmatig zou zijn, vermits inzake onrechtmatige mededinging de kwade trouw niet vereist is;

Overwegende dat verweerster ontkent de fles voor aanlegster te hebben gekopieerd, zelfs al was deze niet beschermd;

Overwegende dat verweerster ook inbrengt dat verwarring niet mogelijk is bij het handelaarscliënteel, gezien het milieu zeer beperkt is en alle kopers goed weten wie de fabrikanten zijn (slechts vijf voor gans het land), zodat alleen de prijs hen interesseert; dat ook bij het verbruikerscliënteel geen verwarring mogelijk is daar deze zich laat leiden door de naam of het merk welke aangeduid wordt door het aangebrachte etiket; dat deze stelling bevestigd wordt door het feit dat meerdere merken verkocht worden in de fles van aanlegster doch met verschillend, duidelijk te onderscheiden etiket;

Overwegende dat aanlegster tot staving van haar theorie het geval «Battard» aanhaalt, handelaar die bij haar flessen kocht en alle nodige reclame er mede had gemaakt om tenslotte naar verweerster over te gaan die een identieke fles aanbod, waardoor de publiciteitscampagne niet moest worden hernieuwd, terwijl de koopwaar door verweerster goedkoper werd aangeboden;

Overwegende dat in principie iedereen het recht heeft te pogen de cliënteel van de concurrentie te veroveren door de normale middelen en gebruiken als bijvoorbeeld de prijsconcurrentie;

Overwegende dat, om van onrechtmatige mededinging te kunnen spreken, volgende voorwaarden vereist zijn: een fout, te wijten aan hem die men onrechtmatige mededinging aanwrijft, schade en concurrentie (Novelles: Concurrence déloyale nr. 12 & 13; Moreau: Concurrence illicite nrs. 27 en 28); dat echter bij de fout geen kwade trouw is vereist (Fredericq T. II, nr. 138); dat inderdaad de vordering gesteund wordt op artikels 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, die als fout ook een nalatigheid of een onvoorzichtigheid voorzien; dat die fout echter wel de concurrentie met zich moet brengen waardoor dan de schade ontstaat;

Overwegende dat waar de fout een feitelijke kwestie uitmaakt, ze in elk geval een misbruik van recht vereist (Novelles: Concurrence déloyale nr. 16);

Overwegende dat de motieven van het eerste deel der vordering reeds uitwezen dat er geen sprake is van nabootsing, gezien de fles van eiseres geen nieuw aspect vertoont, zodat verweerster kwestieuze fles dus wel

mocht vervaardigen en in de handel brengen; dat dus het misbruik van recht ontbreekt;

Overwegende dat, zelfs moes het anders zijn, aanlegster nog ten onrechte voorhoudt dat de fles op zichzelf en zonder etiket van belang is omdat de cliënteel bestaat uit handelaars van verpakking van oliën; dat immers die handelaars steeds werken in functie van de verbruiker en dat ze tegenover die verbruiker hun product moeten laten kennen; dat daarom wel onderscheiden etiketten worden gebruikt; dat dit zo waar is dat, waar aanlegster haar flessen aan verscheidene klanten verkocht, deze geen ander middel hebben om de concurrentie onderling te keer te gaan dan de etiketten;

Overwegende dat, waar aanlegster het geval «Battard» en de door deze gevoerde publiciteit als voorbeeld stelt om haar thesis kracht bij te zetten, het echter blijkt uit de voorgelegde stukken dat Battard zijn publiciteit voert op basis van zijn merk «Seleor» en niet op basis van de vorm van een fles welke ze trouwens, zoals reeds aangestipt, niet in exclusiviteit heeft;

Overwegende dat het in de handel een algemeen en toegelaten gebruik is dat bepaalde producten van dezelfde aard maar van verschillend merk in identieke of gelijkaardige flessen worden verkocht met alleen andere etiketten om ze te differentiëren;

Overwegende dat derhalve in elk geval ook dit deel der vordering ongegrond voorkomt, zonder dat het nodig is de andere voorwaarden voor onrechtmatige mededinging nog te onderzoeken;

Om deze redenen en gelet op de artikels 2, 30, 34, 35, 37, 41 der Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende en rechtdoende op tegenspraak, verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk doch ongegrond; wijst ze ervan af en veroordeelt haar tot de gedinskosten.

VREDEGERECHT TE BRUSSEL.

4e kanton. — 3. november 1966.

Rechter: Mr. A. Van. Winckel.

Taalgebruik in bestuurszaken. — Franstalige aangifte door een Brussels bedrijf van een arbeidsongeval overkomen aan een werknemer wonend in het Nederlands taalgebied. — Vermoeden dat het slachtoffer Nederlands spreekt. — Sanctie (art. 59 S.W.T.).

Aangiften van arbeidsongevallen zijn akten of bescheiden voorgeschreven door wetten en reglementen. Zij zijn bestemd voor het personeel.

Wanneer de werknemer, slachtoffer van een arbeidsongeval, in het Nederlandse taalgebied woont, moet naar de geest van de taalwetgeving vermoed worden dat hij Nederlands spreekt.

Bevolen wordt derhalve dat een nederlandse vertaling op kosten van een Brussels bedrijf, zal worden gemaakt van een franstalige aangifte van een arbeidsongeval overkomen aan een arbeider uit een Vlaamse gemeente, wanneer de aanmaning tot vervanging ervan zonder gevolg gebleven is.

Gezien het verzoekschrift dd. 2 november 1966 van de Heer Hoofdgriffier van dit rechtsgebied;

Overwegende dat de P.V.B.A. V... te Brussel, ter griffie van onze zetel aangifte deed van een arbeidsongeval overkomen aan de genaamde V... aangifte die voorgeschreven is bij art. 22 van de samengevoegde wetten op de arbeidsongevallen;

Overwegende dat aangenomen wordt dat de aangiften van arbeidsongevallen akten of bescheiden zijn voorgeschreven door de wetten en reglementen en bestemd zijn voor het personeel zoals vereist bij art. 41 par. 1 van de wet van 2 augustus 1963 en art. 52 van het Koninklijk Besluit van 18 juli 1966 (zie: «Het taalgebruik in het bedrijfsleven» door I. De Weerd, blz. 24 - Omzendbrieven van de Heer Minister van Justitie, dd. 31 juli 1964 en 5 maart 1965 ref. 2648/V/100/4 «Verklaringen van arbeidsongevallen» zie R.W. 1964-65 - 26.12.1965. Kol. 846 nr. 39, 40, 41) en het Koninklijk Besluit van 18 juli 1966, art. 52;

Overwegende dat de werkgever de aangifte in de Franse taal heeft opgesteld voor een slachtoffer dat naar de geest van de taalwet moet vermoed worden Nederlands te spreken, vermits het woont in het Nederlands taalgebied;

Overwegende dat de werkgever ingevolge de aanmaning die door onze verzoeker op 30 september 1966 werd gedaan met het oog op het indienen binnen de maand van een nederlandstalige aangifte niet aanvoert dat het slachtoffer franssprekend is;

Overwegende dat de werkgever eveneens de herinnering gezonden op 19 oktober 1966 zonder gevolg heeft gelaten;

Overwegende bijgevolg dat het past recht te doen aan het verzoek, dit bij toepassing van art. 52 par. 2 van de wet van 2 augustus 1963 en van art. 59 van het Koninklijk Besluit van 18 juli 1966;

Om deze redenen:

Bevelen dat aan de hogergenoemde aangifte van arbeidsongeval een Nederlandse vertaling zal worden toegevoegd; duiden de heer..., beëdigd vertaler, aan om, binnen de maand vanaf heden, die vertaling op te stellen, die zal worden afgesloten met de eed voorgeschreven door art. 43 bis van het wetboek van Burgerlijke Rechtspleging;

Veroordelen het betrokken bedrijf tot de kosten van de vertaling.

BOEKBESPREKING

Mr. W. Hugenholtz, Hoofddijnen van Nederlands Burgerlijk Procesrecht., 9e druk, bewerkt door Mr. W.H. Heemskerk, 1967, Groningen P. Noordhoff en 'S-Gravenhage, Vuga-Boekerij, 366 p.

Dat het bekend werk van Mr. W. Hugenholtz over het Nederlands Burgerlijk Procesrecht thans reeds een 9e druk beleeft is het beste bewijs van de bijzondere kwaliteiten van dit werk en van het succes dat het kent in de Nederlandse rechtswereld.

Dit succes is dan ook dubbel en dik verdiend want men zou moeilijk over de ingewikkelde en delicate stof die toch in elk leerboek van procesrecht behandeld wordt, een werk vinden dat op even eenvoudige, begrijpelijke en klare wijze het onderwerp uiteenzet.

Voor de student zowel als voor de advocaat in de praktijk is dit leerboek een veilige wegwijzer; want in zijn beperkt bestek geeft het oneindig veel meer dan men op het eerste gezicht zou verwachten.

De beginselen die aan de procedure ten grondslag liggen worden op de meest duidelijke wijze geformuleerd, de wetgevende bepalingen worden systematisch samengevat en geordend en op elke bladzijde vindt men een aantal verwijzingen naar de belangrijkste arresten van de Hoge Raad die de teksten toelichten en kostbare gegevens uitmaken voor de praktijk.

Nu thans in ons land een volledige herziening van ons

Burgerlijk Procesrecht op het getouw staat en de wetgever met vlijt werkt aan de samenstelling van een nieuw «Gerechtelijk Wetboek» is het voorzeker van het grootste nut de rechtspleging die in ons land bestaat en degene die men voorbereidt, te vergelijken met de regelen van het Nederlands procesrecht.

Het lijdt geen twijfel dat op velerlei punten uiterst interessante voorbeelden zouden kunnen gevonden worden die het nuttig zou zijn ten onzent in te voeren. Ik denk hierbij o.m. aan de regeling die in Nederland bestaat sedert de wet van 20 juni 1963 betreffende de cassatiegronden. Ik acht het inderdaad een groot voordeel dat in Nederland de Hoge Raad niet meer uitsluitend gehouden is de «verkeerde toepassing of schending der wet» te censureren, doch dat hem een algemene bevoegdheid is verleend arresten en vonnissen te vernietigen «wegens schending van het recht». Het is voorzeker jammer dat men in ons Nieuw Gerechtelijk Wetboek geen gelijkaardige bepaling heeft voorzien.

Op talrijke andere detailpunten zou voor de Belgische praktijk ook nog heel wat te leren zijn uit het Nederlands procesrecht, zo bijvoorbeeld het voorlopig getuigenverhoor buiten geding en talrijke andere mogelijkheden.

Om hiervan een degelijk overzicht te krijgen, zonder verdronken te worden in al te veel details kan men geen beter boek dan dat van Mr. Hugenholtz ter hand nemen. De Nederlandse procedureregels worden niet enkel uiteengezet en toegelicht, zij worden ook door schrijver beoordeeld en soms in vlijmscherpe bewoordingen gecritiseerd zoals bv. de toestand die in Nederland bestaat op het gebied van echtscheiding en scheiding van tafel en bed. De praktijk van «de grote leugen» die in Nederland courant is kan men zich in België niet indenken en het komt ons onbegrijpelijk voor dat, zoals de auteur het schrijft, «de gehele rechterlijke macht wel bewust medewerkt aan een volkomen terzijdestelling van een voorschrift van het burgerlijk wetboek». Van het nieuw echtscheidingsrecht, dat in Nederland werd ingevoerd door de wet van 20 mei 1955, teneinde «lichtvaardige» echtscheidingen tegen te gaan, toont de auteur voortreffelijk de ondoelmatigheid en de onredelijkheid aan.

Voor wie in de praktijk staat is het een genot het boek van Mr. Hugenholtz bewerkt door Mr. Heemskerk te doorlezen en voortdurend vergelijkingen te kunnen maken tussen de regelingen op het gebied van burgerlijke rechtspleging aan beide zijden van de grens.

René Victor

René Victor. Het Werk van Prof. J. Haesaert. Paleis der Academiën, Brussel, 1963. 227 p.

In dit werk, uit de sfeer van de Vlaamse Academie, bewondert men, naast de prachtige wijze van uitgave, allereerst de grote biografische bekwaamheid van prof. Victor. Want de persoon en het werk van Haesaert worden er in hun ontwikkeling helder, duidelijk en boeiend geschilderd, nadat een grondige en nauwkeurige studie van heel zijn veelzijdig en uitgebreid werk is voorafgegaan. Daarna is deze stof verdeeld in een negental onderdelen, waaraan telkens een afzonderlijk hoofdstuk gewijd werd. Wij noemen slechts: wijsbegeerte, didactiek, positief recht, algemene rechtsleer, sociologie, politiek en volkenrecht.

Het hoogtepunt wordt hier bereikt in het samenvattend «besluit» dat aan de volledige opsomming van Haesaert's schrifturen vooraf gaat. Ook een samenvatting in de Franse taal ontbreekt niet, zomin als een inhoudstafel.

Wij willen natuurlijk niet in discussie treden met de schrijver over zijn opvattingen omtrent de gehuldigde.

Dit zou afbreuk doen aan de grootse, welverdiende hulde, die hem hier gebracht wordt.

Want het is namens de Academie, dat hier haar secretaris, bij zijn afscheid, voor zijn jarenlange, ingespannen arbeid, een grote eer bewezen wordt.

Prof. J.J. von Schmid

BALIELEVEN

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel

In het raam van zijn jubileumfeesten, die in oktober jl. zo luisterrijk werden ingezet, richt het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel, op maandag 6 maart a.s. te 20.30 u. een voordracht in, waarop Vice-Eerste Minister en Minister van Begroting W. De Clercq het woord zal voeren.

Het onderwerp luidt: « Sociale fictie; sociale wetenschap; sociale werkelijkheid ».

De voordracht gaat door in de zaal van de plechtige zittingen van het Hof van Beroep, Gerechtsgebouw te Brussel.

Het Bestuur rekent op een talrijke opkomst.

Conferentie der Jonge Balie te Hasselt

De Conferentie der Jonge Balie te Hasselt richt op vrijdag 17 februari a.s. in de zaal B der rechtbank te Hasselt een voordrachtavond in, waarop het woord zal gevoerd worden door Mr. J. Chabert, advocaat bij het hof van beroep te Brussel, die zal spreken over « Aggiornamento van de advocatuur ».

MEDEDELINGEN

Taalgebruik in het bedrijfsleven den de Rechten van de Mens

Erratum en Naschrift

In de tekst van het artikel van Mr. I. De Weerdts verschenen in het nummer van 5 februari 1967, is op kol. 1123, nr. 16 een gedeelte van de zin weggevalen. Nr. 16 dient als volgt te luiden:

« Er is nog een ander-reglement waarmede rekening moet gehouden worden. Zoals men weet is er op dit ogenblik voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg een procedure hangende waarbij het Hof zich moet uitspreken over de verhouding van bepaalde artikelen uit de Belgische taalwetgeving t.o.v. de Europese Conventie. Er zou tegenstrijdigheid kunnen ontstaan tussen de beslissing van het Europese Hof en het besproken vonnis van de Brusselse Rechtbank. »

Anderzijds heeft men ons signaleerd dat de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel op 8 november 1966 twee vonnissen heeft geveld in graad van eerste aanleg, met praktisch dezelfde motivering, deed uitspraak over de vordering van de vennootschap: « ten einde te zeggen o.a. dat zij gerechtigd was om gebruik te maken van de Franse taal voor akten onderworpen aan art. 10 van de vennootschapswetten, derhalve de publicatie van de akten in het Staatsblad te bevelen, alsmede de griffier tot schadevergoeding te veroordelen. »

Ook deze vordering werd door de Rechtbank gegrond verklaard en de griffier werd veroordeeld tot betaling

van 2 x 1 Fr schadevergoeding wegens vertraging opgelopen bij de publicatie in het Staatsblad van de beide vennootschapsakten.

Tot slot kunnen wij onze lezers meedelen dat de Minister van Justitie instructies heeft gegeven tot het instellen van beroep, resp. cassatie tegen de vonnissen van 8 november 1966.

I.D.W.

TIJDSCHRIFTEN

Omneligie jg. 1967 nr. 12 :

Wetgeving. — Inhoudstafel.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jg. 1967 nr. 4

Inkomstenbelastingen. — Indirecte staatsbelastingen — Buitenlandse belastingen.

Tijdschrift voor gemeenterecht, jg. 1967 nr. 1:

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, jg. 1967 nr. 5:

Berkhout A., De Militaire rechter. — Westerouen van Meeteren G.N., Eigendom als vrijheid II (slot). — Cluy-senaer J.L.H., Pseudo-wetgeving en algemene beschikkingen. — Barendsen-Cleveringa L.A., Nog éénmaal het vereiste « zonder rechtsgrond » in art. 6.4.2.1. van het ontwerp B.W. — Hooijkaas E.F., Van de gevolgen der geestelijke invaliditeit met betrekking tot het huwelijk. — Rossel M.I., Echtscheidingsforum voor de Nederlandse Vrouw.

Ars Aequi, jg. 1967 nr. 1:

ter Heide J., Iudex viator. Probleem- of systeemdenken, of gesystematiseerd probleemdenken. — Barbas C. Th., Pacta sunt servanda. — Brinkman C.H., Steeplechase voor juristen en economen. — Van Gunsteren H.R., Recht en taal, het interpretatieprobleem. — Baron van Hövell tot Westerflier R.H.A.M., De persoon van de rechter.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jg. 1967 nr. 4937:

Rijks K., Harmonisatie van de indirecte belastingen op het kapitaalverkeer (II, slot). — Fiscale Rechtspraak van de Hoge Raad.

Journal des Tribunaux, jg. 1967 nr. 4562:

Minet A., Les situations opposables aux victimes par l'assureur « automobile » dans la jurisprudence de la Cour de cassation.

Revue Critique de Jurisprudence Belge, jg. 1966 nr. 4:

Dabin J., Droit de visite des grands-parents. — Van Ryn J., Moyens de cassation. — Van Ryn J., Sociétés. — Van Ryn J., Lois et arrêtes. — Van Ryn J., Pourvoi en cassation. — Van Ryn J., Moyens de Cassation. — Moreau-Margrève I., Obligation. — Moreau-Margrève I., Autorité de la chose jugée. — Moreau-Margrève I., Pourvoi en cassation. — Simont L., Société. — Table de latières de l'année 1966.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1967 nr. 1:

Rechtspraak.

Cahiers de Droit Européen, jg. 1967 nr. 1:

Olivier G., Aspects juridiques de l'adaptation du traité CECA à la crise charbonnière. — Catalano N., La jurisprudence de la Cour de Justice à l'égard des contrats dits d'exclusivité. — Van Damme J., La mise en œuvre des articles 85 et 86 du traité de Rome (fin).

Recueil Dalloz Sirey, (Parijs) jg. 1967 nr. 5:

Frossard J., Le recours du débiteur alimentaire condamné contre les codébiteurs.

nr. 6:

Zorgbibe C., De l'inéligibilité au mandat législatif.